

Szerkesztőség Kiadó-hivatal és nyomda

Uj-Kolozsvár, St. Baron k. Pop (Brassai-utca) 10

Telefon: Szerk. és kiadóhivatal 977, 228 és 1047

Ms. N. Sz. — 228

Egy szám ára Állandóváros és vidékén 5 lej 5 Bukarestben — 5

UJ KELET

POLITIKAI NAPILAP

1. Disztér 2. II. 8.

ELŐFIZETESI ÁRAK Romániában

Egész évre — — 1050
Félévre — — — 550
Negyedévre — — — 290
Egy hónapra — — 100

Az előfizetési ára „Föld” című folyóirattal együtt hav-ként 10 lejjel drágább

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 40—
Egy szám ára — ck 2—

1926 április 27 Kedd

IX. évfolyam * 90 szám

5686. Ijjar 13

Dunky & Beer

Legprecízebb órajavitás

Elsőrendű ékszerüzlet
Cluj, Piața Unirii (volt Mátyás kir.-tér) No 29.
Arany, tőrmelek és brilliáns beváltás
Szilid szabott árak

A görög-török konfliktus

A világsajtó napok óta tele van hírekkel arról, hogy Görögország és Olaszország megtámadta kézzelkötve Törökországot. A török csapatokat, egyes jelentések szerint, már mozgósították, az egész országot láborus készenlétebe helyezték, a Dardanellákat megvédték, minden megtörtént felát arra, hogy az esetleges görög-olasz betörést kivédjék. Hogy milyen lázas hangulat lehet most Törökországban, azt csak az tudja elképzelni, akit sorsa az 1922-es évben, amikor ugyancsak görög-török háború dult, arra vetett. A gyűlölködés valami olyan lázas méretet öltött már akkor, hogy szinte veszedelmes volt a Törökországban való tartózkodás. Pedig az ország egy része, különösen Konstantinápoly és a még megmaradt kis európai rész, valamint Kis-Áziában a szárazföldi partvidék tele van görögökkel. A kereskedelmet, a kézművespart, a hajózást a görögök tartják kezükben és az intellektuális pályákon is az ékei folyamán számosan törtek közülük előre. Ha végigsétálunk Konstantinápoly utcáin, egymásután tűnnek fel a görög cégablak, a görög orvosok és ügyvédek táblácai: Sergiades, Antonides, R. Comopolus, Xantopol és még egy eszméjellegetes név. A galatai rakodópart tele van görög exporttörök és importtörök, hajózási ügynek, bizonyosok, alkuszok irodáival.

A törökök sohasem szerették a görögöket. Mindig versenytársukat látták bennük és félték tőlük. Pedig egyáltalában nem csoda, ha a görögök felülkerekedtek. A törökök még ma is rendkívül elhagyják magukat, nincs bennük semmi életenergia és csak egy igen kis csoport, az újabb generáció egy része, visz bele nagyobb lendületet az életbe. Mialatt a görögök jönnek-mennek, üzleteket kötnek, utaznak, fáradoznak, addig a törökök napszámmra élnek a kávéházak elé kitett kis gyékényezéseken, egymásután hajtják fel a török kávét, pipáznak, nargilét szívnek és mindenféle haszontalan dolgokról beszélgetnek. Csak figyeljük meg a román hajókat, amelyek Konstantinápolyt mennek Konstantinápolyba. Az utasok között alig találunk törököt, de annál több a görög és az örmény, akik üzleteiket bonyolítják a Fekete-tenger partvidékén.

Ezen a versenyen kívül fokozza a törökök gyűlöletét az a le nem tagadható körülmény is, hogy a görögök semmiképpen nem rokonszenves emberek. Csontos, hegyes arcuk szemtelentl szur a levegőbe, szemük kicsiny és összehúzódt, hangjuk kellemetlen és rikácsoló, követelőző, veszedelmes természetűek és csak nagyon ritkán uriember. Akik Athénben, vagy Pyreusban jártak és tömegben látták őket és látták alsóbb néprétegeiket, azok bizony aligha fognak kellemesen visszaemlékezni rájuk. A nyugodt és csendes törökökkel ellentétben a görögök tele vannak déli tüzzel, mértéktelen szenvedélyességgel, szertelenséggel és szélsőségekkel. Nem is csoda, ha Görögországban napirenden vannak a forradalmak és bizony azon sem szabad meglepődni, hogy ez a naphevitette görög nép hű társára talált Földközi-tengeri kalózkodásban az olaszokban.

Egy esetleges görög-olasz-török háború estélyeit nem nehéz kiszámítani. A törökök, akik szárazföldön vannak és akiknek onnan kell defenzív hadműveletet folytatni, kétségelentl elnyösebb helyzetben vannak, mint a tengerről támadó görögök és olaszok. Emlékezzünk csak vissza, hogy 1922 végén milyen dühödt erővel szoritották ki a törökök Szmirnából a görög megszálló csapatokat, mennyi halott volt, mennyi rengeteg sebesült. E sorok írója

éppen néhány hónappal a kiűrés előtt járt Szmirnában, akkor tehát, amikor ott még görögök voltak az urak. Emlékszem, már akkor is csak a legnagyobb erőmegfeszítéssel tudták pozíciójukat fentartani. A rakodópartokon bojtos siphájú, kék bugyogós görög őrszemek jártak le és fel, élesteletű fegyverrel a vállukon, karddal, pisztollyal és törökkel az az övükben. A főhadiszállás emeletes épülete állandóan kettőzött kordonnal volt körülvéve. Az idegenek minden lépését szigorúan ellenőrizték, alig lehetett szabadon közlekedni, az átutazók kellemetlen és nyomasztó érzéssel siettek esténként vissza a kikötőben horgonyzó hajókra.

Amióta Szmirna ismét visszakerült a törökökhez, a jelentések szerint valóságos erődítvény építettek ki, kézen arra, hogy bármilyen támadást felfogjon. Ugyanígy meg van erősítve az egész kis-ázsiai partvidék, Mersina, Tripoli és Alexandretta. Ez a partvidék egyébként természetesen védelmet is nyújt, amennyiben magas hegyek emelkednek rájuk, amelyek a tengerről támadó ellenségnek nehézkessé tenné. A hegyes csúcsokon mindenütt ágyuk vannak beépítve, amelyekből kitűnően lehet löni a hajókat. A görögök azt tervezik, hogy meg fogják szállni Konstantinápolyt. Ha csak szárazföldről, Szaloniki felől, nem tudnak behatolni a régi török fővárosba, a Dardanellákon keresztül aligha fognak tudni. Ez a szoros annyira szűk, hogy még a török hajóraj is, amely kétségelentl nem valami jelenős flotta, el tudja zárni a bejá-

rását és meg tudja akadályozni, hogy az ellenség hajók a szorosba bejussanak. Tény az, hogy a Dardanellák erődítményeit, amelyek valamikor a szoros két oldalán sorakoztak, a világháború folyamán, valamint az azt követő nemzetközi egyezmények alapján lerombolták. Ez azonban korántsem jelenti azt, hogy a törökök nem tudnak egyúttal felállítani a Dardanellák partjain és robbantó aknákat elhelyezni a szoros vizében. Ma már egyetlen antant-hadihajó sem horgonyoz a Dardanellákban és így az olaszoknak és görögöknek még csak szövetségesük sincs török vizeken. Arra sem lehet számítani, hogy a Törökországban lakó és végeredményben csekély számú görögök lázadását szítsanak és zavart keltsenek. Ezeknek a görögöknek sokkal jobban megfelel a török uralom és sokkal jobban megtalálják számításukat török polgártársaik között, semhogy egy esetleges görög uralomért lármát kockáztatnának.

Az igazság, a jog és az emberségesség szempontjából ez a háború, amely most fenyeget, mélyen elítélendő, méltatlan és méltatlan. A török nemzet, amely valamikor az egész Balkánt uralta, ma az egyetlen nép talán a közelben, amely kisebbségeket nem igaz le, nemzetiségeket el nem nyom, hanem szerényen és igénytelentl magának él. Becstelenség volna, ha ezt a rokonszenves és jóindulatú népet, amely épen most kezd az európaiasodás útjára térni, jogtalan és erőszakos támadással megzavarnák fejlődésében. Ben Ami

Törökország felkészülten várja a háborút

Oroszország katonasággal és municióval segíti a török csapatokat

(Páris, április 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Chicago Tribune” diplomáciai munkatársának értesülése szerint a török hadmozdulatok elsősorban Mosszul ellen irányulnak. A török késülődéseket nagyban meghönyvi az a körülmény, hogy az orosz kormány Törökország mellett állott és szükség esetén csapatokat és municiót hajlandó szállítani védelmére. Számos török ügynök utazott el a napokban Konstantinápolyból Németországba és Csehszlovákiába, hogy municiót és hadianyagokat vásároljanak. A szállítmányokat Lengyelországon, Oroszországon és a Fekete-tengeren keresztül irányítják Törökországba. Az angorai vezérkar elkészült a Dardanellák védelmére is.

Budapest, április 26. Az ellentétes hírekkel szemben Husrev bej itteni török követ kijelentette a sajtó képviselőinek, hogy a Törökország mozgósításáról szóló hírek koraiak.

Ellopták a frankhamisítás aktáit a budapesti Kuriáról

Egyrésztük a levéltár termében hamuvá égették. A magyar igazságügyi hivatalnokok tagjai a titkos szervezeteknek

Windischgrätz herceg meg akart szökni a börtönből

Budapest, április 26. Hegyemegyi Kiss Pál képviselő a parlament mai ülésén figyelmeztette az igazságügyminisztert, hogy Windischgrätz Lajos herceg meg akart szökni a fogházából. Egy megbízható tisztviselő útján érintkezést keresett feleségével és Bónis páterrel, de egyikük sem fogadta a közvetítő szerepét, mert ágenprovokatort sejtettek benne. Az igazságügyminiszter válaszában megállapította, hogy a szökési terv teljesen alaptalan és nem kell meglepetéstől tartani.

(Budapest, április 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) A magyar fővárost egy egészen rendkívüli büntügyi eset tartja izgalomban. Amikor tegnap reggel nyolc órakor a Királyi Kuria egyik szolgálója benyitott a Kuria levéltárába, megdöbbenéssel vette észre, hogy az ott felhalmozott büntetőiratok fel vannak durva, nagy részük pedig a levéltár termének közepén apró fcszlányokká égve, teljesen elüszkösödött állapotban fekszik. Az azonnal megindított rendőri vizsgálat megállapította, hogy a tettes a helyzettel teljesen ismerős lehetett, amennyiben a levéltárba vezető ajtók nem voltak feltörve és ezenkívül sem volt sehol semmi nyoma az erőszaknak.

Abból a körülményből, hogy ugyszólván valamennyi büntető akta el volt mozdítva helyéből, politikai bűncselekményre következtettek. Pallavicini őrgrof csak legutóbbi beszédeben jelentette ki, hogy az összes magasabbrendű igazságügyi hivatalnokok tagjai a titkos

szervezeteknek, amelyeknél tudvalevőleg feltétlen engedelmesség és fegyelem uralkodik. A frankhamisítási ügyben végzett nyomozás kiderítette, hogy ezek a titkos szervezetek kivétel nélkül be voltak avatva a hamisításba és azt minden rendelkezésükre álló eszközzel támogatták.

A frankhamisítás nyomozása során történt legutóbbi kihallgatások szükségessé tették, hogy bizonyos régi aktákat, amelyek már a feledés homályába merültek, a Kuria levéltárából napfényre hozzanak és azokat a vizsgálatot vezető hatóságok rendelkezésére bocsássák. A titkos szervezetek, amelyeknek a Kuria is megvannak a maguk embereik, tudomást szereztek erről és idejekorán gondoskodtak, hogy a kompromittáló aktákat elüntessék.

Az esetet mindenesetre bejelentették a rendőrségnek, kétséges azonban, hogy az ominózus ügyben meg fog-e egyáltalán indulni a nyomozás és ha meg is indul, lesz-e valami eredménye.

Harisnyát és keztyüt

kizárólag

SIPOS-nál vegyen

Cluj, Calea Regele Ferdinand No 8.

ZSIDÓ KÖZÉLET

A Palesztinahivatal közleményei

1. Ma táviratot kaptunk, hogy a sevuot ünnepre ugyanolyan feltételek mellett mehetnek ki turisták Palesztinába, mint a pészách-ünnepre, azaz nem kell semmi garanciát letégyenek a konzulnál, nem kell Palesztinába érkezésükkor 50 fontot felmutatniok. Természetesen, hogy a sevuoti kirándulás is ugyanolyan időre van korlátozva, mint a pészách; vagyis csak egy hónapig tartózkodhatnak Palesztinában. E kirándulásra mehetnek az április 30. án Konstancából induló Dáciával, továbbá a május 13. án (csütörtökön) Konstancából induló Dáciával. Az előbbi hajóra már csak második és elsőosztályú jegyek kaphatók. Az április 13. án induló hajó erev sevuot előtt egy nappal érkezik Haifába és erev sevuotkor érkezik Jaffába.

Felhívjuk mindazokat, akik a Sevuoth alkalmából Palesztinába kirándulni szándékoznak, az illetékes Palesztinabizottság vagy helyi csoport vezetőségének ajánlólevelével sürgősen jelentkezzenek a Palesztinahivatalban.

2. A Serviciul Maritim Roman újlag fölemelte a hajójegyek árát a következőképpen: negyedik osztályú jegy (priccs) 3000 lej, harmadik osztályú jegy, külön ágy, de koszt nélkül 4000 lej, harmadik osztályú jegy, külön ágy, kosztal 4750 lej, gyermekek 3-11 év között féljegyet fizetnek.

Az országos központi Palesztinahivatal szóbelileg és írásban legerélyesebben tiltakozott a felemelés ellen. Reméljük, hogy közbenjárásunknak eredménye is lesz. Fentieket azonban mihez tartás végett közöljük. Mihelyt a közbenjárásnak eredménye lesz, azt az Uj Keletben azonnal közölni fogjuk.

Akiba

Irtá Giszkalay János

De a talmudi rabbikban még élénken élt a tudat, hogy ez csak a nemzeti erőtlenség szomorú kényszere. Mert van egy talmudi szentencia, amely nyíltan hirdeti, hogy majd, ha a Messiás kora elérkezik, akkor újra Sammai irányelvei lesznek a döntők. A messiási kor pedig: a nemzeti megváltás, a zsidó állam új életrekelésének kora.

Hillél a hagyomány szerint anyai ágon Dávid házából származott. Minden korok egyik legnagyobb talmudi tekintélye volt, éleseszű, végtelenül nagy tudású ember, aki a zsidóság etikáját a legtisztább prófétai világszemléleten keresztül érzékelt és tanította. És ha nemzeti, politikai téren tanúsított békére hajló, viszonyokkal megalkuvásra kész mentalitása nem is lehetett szimpatikus azok előtt, akik a zsidó nemzet függetlenségéért az életüket is készek voltak odadobni, a Hillél személyében megtestesülő tiszta zsidó etika előtt ők is tisztelettel hajoltak meg. A Talmud a hilléli etikának egy elmulthatatlanul szép és világszemléletű példáját örökölte meg. Bizonyára sokan ösmerik ezt a példát, de mégis elmondjuk, és pedig nemcsak a maga értéke kedvéért, hanem azért is, mert élénk fényt vet a két nagy ellenfél, Hillél és Sammai mentalitásbeli különbözőségére.

Egy alkalommal valamilyen római egyezszen különös kéréssel állított be Sammaihoz, a mesterhez és kemény patriótához. A kérdés természete, egész tartalma és módja magán hordta az okvetetlenkedés, gunyolódás, sőt a tudatos szemtelenkedés bélyegét. Azt kívánta Sammaitól, hogy tanítsa meg őt a zsidó Tanra, a Tórára annyi idő alatt, ameddig féllábon

3. Tudomására hozzuk mindazoknak, akik március 31. előtt kaptak vizumot és még nem mentek ki, hogy vizumuk a vizumozás napjától kelt 3 hónapig érvényes.

4. Ismételtén és nyomtatékosan figyelmeztetjük a Palesztina-bizottságokat, hogy kísérik gondos figyelemmel az Uj Keletben megjelenő közleményeinket s azokat kivágva őrizték meg, mert e közleményekben minden szükséges tudnivalókat leközlünk. E figyelmeztetés természetesen mindenki másnak is szól, aki a Palesztinába való utazás iránt érdeklődik.

5. A legközelebbi hajó április 30. án indul Konstancából, ehhez azonban csak I. és II. osztályú jegyek kaphatók.

Zsidó problémák

Az „Ezra“ ifjúsági egyesület tegnapi összejövetelén Kertész Jenő dr. tartott előadást „Zsidó problémák“ címmel. A szellemes előadás az erdélyi zsidóság gazdasági és kulturális helyzetével foglalkozott részletelesen. Előadó előrelátással mutatott rá azokra a szempontokra, melyek világfelfogásbeli különbség nélkül szükségessé teszik a zsidó erők összefogását. Kultúra nélkül a zsidóság a lumpenproletariátus nivójára süllyed le, éppen ezért a zsidó társadalmi

Egyre nagyobb méreteket ölt a budapesti szénapanama

Haas ezredes milliárdokat sikkasztott. Kompromitálta van Bihari Lóó ezredes, az összes katonai ellátási intézmények főintendánsa is

(Budapest, április 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) A katonai takarmányszállítások körül történt visszaélések botrány kipattanása kinos feltűnést keltett nemcsak a magyar gazdasági életben, de politikai körökben is.

A rendőrség a könyvszakértőkkel megállapította, hogy Haas vezérigazgató olyan milliárdos tételeket kezelt el kijárási címén, amelyeket egyáltalában nem fizetett ki. Sikkasztásért lefolytatják ellene az eljárást. A katonai hatóság függetlenül a rendőri nyomozástól vizsgálja az ügyet és a nyomozás teljes lefolytatása után fogják tájékoztatni a közönséget.

A magyar földbirtokosok és bérlők szövetsége, amelynek vezérigazgatója volt a letartóztatott Haas, a vizsgálat során megállapította, hogy Haas tíz hónap alatt, míg vezérigazgatója volt a vállalatnak, egymilliárd és százezer korona telt fel a szövetséghez anélkül, hogy ezzel az összeggel elszámolt volna.

tud állani előtte. Sammai felháborodva dobta ki a szemtelenkedőt. Nem csak azért, mert a Tóra megcsufolását látta a kérdésben, — hogy féllábon állás ideje alatt akarja valaki megtanulni azt, ami hosszú zsidó generációk egész életmunkásságát töltötte meg, — de bizonyára felháborította őt az a leplezetlen megvetés is, ami ebből a kérdésből az egész zsidóság arcába csapott. Azonban a szemtelen nem elégedett meg ezzel a kidobásával és jelentkezett a másik nagy tudósnál, Hillélnél is. Hillél nyugodtan hallgatta végig a kérdést, a nyilvánvaló szemtelenkedésre egy arcizma se rándult meg, sőt barátságosan intett a rómainak, hogy álljon féllábra. És amikor a római elcsudálkozva engedelmeskedett a nagy ember intésének, akkor Hillél ezeket az örökké ragyogó, örökké nevezetes szavakat mondotta neki: „Ami nem tetszenék neked, ha veled történnék meg, azt ne tedd másokkal sem! Ez az egész Tóra lényege, — minden egyéb a kivitelhez tartozik.“

Kantnak, az ujkori emberiség legnagyobb filozófusának van egy etikai axiomája, amelyet a világ „Categoricus imperativus“ néven ismer. Egyetlen mondat az egész és érdekes, hogy ez az egyetlen mondat szórul szóra azonos Hillél mondásával. Sem több, sem kevesebb. „Ami nem tetszenék neked, ha veled történnék meg, azt ne tedd meg másokkal sem.“ Vajjon ösmerte-e Kant a nagy Hillél mondását, vagy csak a világtelmet magukban hordó zsenik törvényszerű találkozása volt az, ami szórul szóra mondatta el vele a kétezer évvel ezelőtt élt zsidó bölcs szavait? Mindegy. Kant nem kisebb akkor sem, ha tudatosan vette át Hillél szavait és a Categoricus imperativus egy mondatba sűrített örök etikai ideálja nem nagyobb akkor sem, ha a két bölcs egymástól függetlenül világosodott is rá. De azok, akik a mai

erőknek kell gondoskodniok arról, hogy a mai viszonyok között a zsidó kultúra, mely egyben egyetemes emberi kultúra is, kifejlődhessék. A nagy tetszéssel fogadott előadás vitáját a jövő vasárnapra halasztották el. Dr. Kertész Jenő előadása után az orvosi előadások következtek.

Gyulafehérvár részvétele az Ijjar-akcióban

Alba-Iulia zsidósága intenzív munkával igyekszik részt venni az Ijjar-akcióban. Május 9. ére hívták össze a helyi csoport alakuló közgyűlést, amellyel kapcsolatban az Aviva és Barisszia is gyűlésezni fognak. Ekor kerül sor az Aviva reorganizálására is, melybe a város minden számottevő zsidó leányát igyekeznek megnyerni. A rendezői bizottság ez alkalomra a központ részéről dr. Marton Ernőt, az Uj Kelet főszerkesztőjét hívta meg.

A Hitachdut Barisszia felhívása

A Barisszia Hitachdut felhívja mindazon egyesületeket, amelyek a Vaad Harisonimra küldendő delegátusait még nem jelentették be, hogy azok nevét és érkezését azonnal táviratilag közöljék, valamint azt is, hogy lakására és ellátására reflektálnak-e. A lakásra vagy koszra nem reflektáló kiküldöttek neve is közlendő.

A szénazállítási ügyben Haas Béla azt vallotta, hogy a különböző betűjelzésekkel elkünyvelt összegeket tisztelt kapták. A letartóztatottakon kívül még egy főintendáns nevét említette, aki a honvédelmi minisztérium összes katonai ellátási intézmények vezetője. Valószínű, hogy Bihari Lóó ezredesről van szó, aki Bibácsi névvel és 1200 millió koronával szerepel ezeken a titkos számlákon.

Vasárnap több házkutatást tartottak ez ügyben és megállapították, hogy a visszaélések kétfélék, amelyek egyrészt a szállítások elődöntésénél történtek, másrészt pedig az az, hogy az átvétőknek takarmány helyett pénzt adott át Haas, rájuk bízva azt, hogy maguk vásároljanak és amennyivel olcsóbban kapják, a fölösleg az övék. Kiderült az is, hogy az élelmiszeri intézmények pénzkészletét a postakarékpénztárból hívték és utasítás ellenére nem elsőrangú bankoknál helyezték el kamatozásra, hanem három három milliárdot a már fizetékép-telen Épitőbank, egy mezőgazdasági cég és a Hungária Bank kapták.

világ „lelki“ haladásával olyan nagyra vannak, ó, a legjobb esetben is csak egy lesajnáló kézműdolgozatnak van az „elavult talmudi babonák“ részére, azok jól tennék, ha olykor emlékeznének, hogy a modern emberi filozófia legnagyobb etikai megismerését és törvényét, a híres Categoricus imperativust, már kétezer esztendővel ezelőtt egy talmudi rabbi hirdette meg a világnak. — És most folytatjuk a Pirké Ávót szakaszait.)

„Rabban Gamliél mondotta: Keress magadnak tantót, akkor elkerülöd a kétezt. És a tizedet ne add gyakran, csak úgy „körülbelül“ mértékkel.“

(Negyven évnél hosszabb ideig ült Heródes, — Róma kegyelméből az elbitorolt zsidó királyi trónuson. E negyven év leforgása alatt a római hatalom mindjobban befészkelte magát Judeában és amikor a fajtalan családirtó késő öreg korára, mindenki által gyűlölt, valami gyötrelmesen ocsmány betegségben meghalt, akkor már a szabad Judea nem csak hogy római protektorátus alatt volt, hanem közönséges római provinciává süllyedt, amelyet Rómából kiküldött legátusok kormányoztak. És Heródes, mintha még a sir felekéből is ki tudna nyulni, halála után, talán még több romlást zúdított a szerencsétlen országra, mint hosszú uralkodása idején. Végrendeletében az addig legalább politikai határaitban egységes Zsidóországot apró hercegségekre darabolta fel és Róma jóváhagyásával szétszította a még meg nem gyilkolt fiai és rokonai között. Attól kezdve, a Makkabeusok zsidó állama megszűnt egységes országgá lenni és mindig Róma kegyeltől függött, hogy az ország mely részei kapcsolódtak időről-időre újból politikai egésszé.)

Folytatása következik.

a
(Bucuresti let tudósítóját tesülés szerint előtt közölni nyességnek nemcsak vála lenti, hogy a nosok között perben százzs lott. Ma a la legulyosabb rendszer fen tatásától száz függ. A hábo jes lezülését mennyi orszá tetek életbe delmet teljes

éle
A letartó
(Bucure hatott az a k szolgálatot, a egy régebben főhadnagy a értékű lopas és emiatt sze

A sze
a Né
ország

Berlin, a
A német b elfogadta a S közötti szerz Stresemann a szerződés a tinszkij ber már aláírták A szerző közlése szeri a locarno m egészítője. A csatlakozik, és tartamár A szerződe esetére köle amely a gze jaira vonatko rátságos visá elmozdításá nehézségekre A „Lokalan ország Ganft A szerződés tervezik.

Moszkva, zárúlélen L német nagy német orosz miféle titkos lyet semmifé szitenek ki. — mondotta zódés precize az eldöntése, van e Locarn a locarno m Európa pe cif orosz szerződ melegebben nonak az v blokkot hozz szerződés csa lemmeL. Litv pozét tartott

A kormány meghosszabbítja a lakbérleti törvény érvényességét?

(Bucuresti-Bukarest, április 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megbízható helyről nyert értesülés szerint a kormány még a választások előtt közölni fogja a lakbérleti törvény érvényességének meghosszabbítását. Ha ez a hír helyes, akkor azt jelentheti, hogy a kormány a lakók és háztulajdonosok között évek óta folyó egzisztenciális perben szászszalékosan a lakók oldalára állt. Ma a lakásprobléma kétségtelesen egyik leg súlyosabb problémája Romániának. A mai rendszer fenntartásától, vagy annak megváltoztatásától száz és száz ezer ember egzisztenciája függ. A háború után, hogy a közpártaly teljes lezülését meg lehessen akadályozni, valamennyi országban lakbérleti törvényeket léptettek életbe, amelyek a szabad lakáskereskedelmet teljesen lehetetlenné tették.

A fokozatos konszolidációval egyidejűleg valamennyi országban felszabadították már a lakásokat a lakástörvény tiltó rendelkezései alól és ma már a győztes országok közül Románia az egyetlen, ahol a jelenlegi helyzet szerint 1927 május elsejéig a régi lakások tulajdonosai még nem rendelkezhetnek szabadon a lakásokkal. Kétségtelen az, hogy Romániában a lakástörvényt ma még nem lehet egyszerűen feloldani, mert az a mai kereseti viszonyok mellett egész néposztályok anyagi csődjét jelentené. A lakbérleti kérdés egyetlen helyes megoldása volna, ha a kormány ankétra hívná össze a háztulajdonosok és lakbérlők képviselőit és velük együtt olyan megoldást találna, amely egyformán elégitené ki a bérlők és a házigazdák érdekeit is.

Harmincmillió

élelmezési panama a kisenevi tűzérezrednél

A letartóztatott Enescu főhadnagy a hadügyminisztériumban is vannak bűntársai

(Bucuresti-Bukarest, április 26. A Rapid Távirati Iroda jelentése.) Ma reggel szenzációként hatott az kisenevi hír, hogy Enescu főhadnagyot, aki a 3/12-ik nehéz tűzérezrednél teljesített szolgálatot, a hadbűnség rendelkezésére az oltani királyi hadbiztos letartóztatta. A letartóztatás egy régebben huzódó vizsgálatnak az eredménye. Megállapítást nyert ugyanis, hogy Enescu főhadnagy a katonai élelmezések és vásárlásoknál a kincstár terhére mintegy 30 millió lej értékű lopást követett el. A nyomozás számai Jasiba, sőt a hadügyminisztériumba is elvezetnek és emiatt szenzációs letartóztatások várhatók.

Tegnap délután aláírták az orosz-német szerződést

A szerződés szövegét ma hozzák nyilvánosságra és azután a Népszövetség irattárába helyezik. Oroszország és Németország kötosóns semlegességre kötelezték magukat. Diamandi párisi román követ tiltakozik a szerződés ellen

Berlin, április 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A német birodalmi kormány ma összeült és elfogadta a Szovjet Oroszország és Németország közötti szerződés szövegét. A birodalmi elnök Stresemann dr. külügyminisztert felhatalmazta a szerződés aláírására. Stresemann és Kresztinszkij berlini orosz nagykövet ma délután már aláírták a szerződést.

Államokban erősödik a Szovjet unió melletti irányzat. Angliával, sajnos, a viszony változatlan. Lengyelországgal a politikai és gazdasági megegyezést belső és külső befolyások megakadályozták. Kizárólag a szovjet tartózkodik minden beavatkozástól, anélkül, hogy titkolná a nacionalista forradalmi mozgalom iránti rokonszenvét.

Románia párisi követe a szerződés ellen

Páris, április 26. Diamandi párisi román követ az orosz-német szerződésre vonatkozólag kijelentette egy újságíróknak, hogy az orosz-német egyezmény nem egyeztethető össze az európai statusquoval és a békeszerződések garantálásával. Ez a szövetség újból kérdésessé teszi Európa egész jövőjét. Németország részéről különbségek tartja, hogy épp a népszövetségbe való belépésének időpontjában veszi fel a hivatalos üzeneteket a bolsevikokkal. Egész Európának jól kell vigyázni, nehogy végzetes hibát kövessen el.

A szerződés több pontból áll és a lapok közlése szerint teljes mértékben beilleszkedik a locarnoi megállapodásokba, amelyeknek kiegészítője. A szerződéshez kimerítő függelék csatolódik, amelyben a két szerződő fél a szerződés tartamára vonatkozó nyilatkozatokat tesz. A szerződésben a felek egymásnak támadás esetére kölcsönös semlegességet biztosítanak, amely a gazdasági hadviselés valamennyi módjára vonatkozik. A Rapallóban megkötött barátságos viszonyt a gazdasági összeköttetések előmozdításával továbbfejlesztik. A felmerülő nehézségekre döntő bíróságban állapodtak meg. A „Lokalanzeiger“ szerint a szerződést Németország Gantzenben a népszövetségnek letéteményezi. A szerződés nyilvánosságáhozatalát keddre tervezik.

Moszkvában bejelentik a szerződés megkötését

Moszkva, április 26. A végrehajtóbizottság zárulésán Litvinov, gróf Brockdorf Rantzau német nagykövet jelenlétében, bejelentette a német orosz szerződés megkötését, amely semmiféle titkos záradékot nem tartalmaz és amelyet semmiféle titkos jegyzőkönyvek nem egészítenek ki. A szerződés voltaképpen nem más — mondotta Litvinov — mint a rapallói szerződés precízebb formában. Annak a kérdésnek az eldöntése, hogy ez a szerződés ellentétben van-e Locarno szellemével, attól függ, mi a célja a locarnoi megállapodásnak. Ha Locarnóban Európa pacifikálására törekedtek, akkor a német orosz szerződés megkötését mindenkinek a legelőször kell üdvözölnie. Ha azonban Locarnóban az volt a célja, hogy szovjetellenes blokkot hozzon létre, akkor a Berlinben aláírt szerződés csakugyan ellentétes a locarnoi szellemmel. Litvinov ezután rövid külpolitikai exposé-t tartott és bejelentette, hogy az Egyesült-

Páris, április 24. A francia-orosz tárgyalások nehezen haladnak előre. Monzie, a francia delegáció elnöke, kijelentette, hogy súlyos ellentétek válsztják el a két delegáció álláspontját az orosz adósságok kérdésében. Megcáfolja azt a hírt, mintha Franciaország újabb előlegeket nyujtara az orosz járadékok francia tulajdonosai számára. A szovjet kormánynak, még mielőtt egy Oroszország számára szükséges kölcsön szóba jöhetne, rendeznie kell az ország régi adósságait. A „Matin“ szerint valószínű, hogy a tárgyalások megszakadnak.

Mussolini közevit Románia és Oroszország között

Róma, április 26. A szovjetkormány követe megjelent az olasz külügyminisztériumban és köszönetét fejezte ki, hogy az olasz kormány megtagadta a beszarabiai egyezmény ratifikálását, annak ellenére, hogy Románia a ratifikációt több ízben megsürgette. A szovjetkormány az olasz kormány magtartásában annak bizonyítékát látja, hogy Olaszország ösztintén törekszik a szovjettel való barátság megerősítésére. Mussolini azt az ajánlatot tette a külügyminiszternek, hogy közvetíteni kíván Oroszország és Románia között, de az orosz kormány az olasz közvetítést addig nem hajlandó elfogadni, amíg Beszarabia hovatartozásáról népszavazással nem döntenek.

Az első opera filmen

Bécs, április hó. Hetek óta akármire jár az ember, mindent szemébe ötlenek a „Rózsavag“ hatalmas plakátjai. Hirdető oszlopokon, falakon és hirdetésekben, az atlaszrubás, csipkés rózsavag ezüst rózsával kezében mosolyog. Már szinte bosszantó. Mindenkinél ezt a stereotíp mozdulatot lehet látni, még a forgalmat irányító rendőrnél is, aki úgy emeli fel a karját, mintha a szembejövő autóknek át akarna adni valamit. Az egész kép annyira beidegződött az én agyamba is, hogy már szinte kényszerképzetemmé vált. Érzem, hogy csak úgy tudok megszabadulni tőle, ha megnézem a filmet.

A „Rózsavag“ ugyanis a legelső megfilmesített opera, azt hiszem inkább kísérlet. Nemrég volt a Konzerthaus nagytermében, filharmonikus zenekar kísérete mellett a bemutatója s csúcsi feltűnést keltett. A meghívott közönség valóságosan meg volt babonázva. Kizárólagos előadási jogát eddig csak Bécsnek egyik legnagyobb mozija a Buschkinó szerezte meg. A Buschkinó a Praterben van, körülbelül háromszor akkora, mint a kolozsvári színház s mintegy 60 tagú filharmonikus zenekara van. Ilyen nagy zenekar moziban szinte eseményszámba megy.

Mondanom sem kell, hogy a kitűnő reklámok ezuttal is pompásan beváltak. A jegyek a napi három előadásra elővételben kelnek el s reggel 10 től este 9 ig életveszélyes a tolongás a pénztárak előtt. Ehhez a sikerhez azonban nagyban hozzájárul a Buschkinó kitűnő fekvése. Mert a Prater a bécsieknek az eldorádója, az ezeregyéjszaka tündérmeséje, a bunak felejtetője, a megtestesült gondtalanság.

Az igazat megvallva, sohasem tudtam megérteni a bécsieknek ezt a határtalan lelkesedését a Prater iránt. Nem tudtam megérteni, hogy tudnak felülni, komoly emberek szívből nevetni a bábszínházban? A sok nagy gyermek kacagva, csillogó szemmel veti bele magát a Wurstli-prater bábeli zürzavarába. Isteni jókedvvel fog a ringlispielen, beleül a sárkányhuzta grottebahnba s borzongva nézi földalatti útján az emberevő óriást, az india-nusokat s a gonosz boszorkányt; nagyokat sikít a rettentően hosszú hullámvasuton, felül a Riesenradra s mikor a tetején van, azt hiszi, hogy ő a legnagyobb ur, mert lenézi egész Bécsot, azután lejön, egy félórát áll a bolhacirkusz előtt s megszeretlen mulat a két lehetetlen ruhájú és lehetetlenül kifosztott kikiáltó ostobaságain s a végén — nur 30 groschen meine Herrschaften — bemegy a bolhacirkuszba. Bolhacirkusz tényleg nem minden korban terem. Bent zöldposztos, kerek kis asztal, köröskörül padok, egy skatulyában vannak a bolha „művészek és művésznők“. Egy fiatal nő, mielőtt a mutatóvanyokat megkezdené, rövid előadást tart a „művészetéről“. Elmondja, hogy ezek valódi, hamisítatlan árja faj bolhák, kiválasztott diszpódlányok s a hitelesség kedvéért kézi nagytűben sorba is ad egyet. Elmondja továbbá, hogy a szelidítés és betanítás hetekig tart, sok türelmet igényel és hogy a bolhákat csak embervérrel táplálják. Ezután kéri a közönséget, hogy „véletlenségből“ ne hagy elvigenek néhány „művészt“, ha ellenben amatőröket hagynak itt, azokat szivesen kitanítják. Megkezdődnek a mutatványok. Első szám: ballet, táncolják Fraulein Mizzi, Lizzi, Franz und Grete. A táncosnőket egy kis pinzettával kiveszik a skatulyából s a zöld posztóra teszik, színes selyempapírból, parányi kis ballerina szoknyájuk van s a két hátulsó lábukra állva tényleg ugrálnak. Herren Spi und Pepi erőművészek egy kis papirdarabkáért vívnak nemes harcot. Másik légtornász 3 cm. magas és 2 cm. hosszú, milliméteres drótkötélen életveszélyes mutatványokat végez.

Mindenféle korabeli miniatűr kocsik elé fogva, kocsikozó következik. Utolsó szám, kocsiverseny, hat versenyzővel. A kocsik kétkerekű római versenykocsik, az ut körülbelül 15 cm. Egy éppen ottlévő angol társaság mindjárt fogadott is. A társaság egyik hölgytagja a második bolhára tippelt s tényleg megnyerte a fogadást. Az egész előadás egy fél óráig sem tartott s újra kint vagyok.

Olyan jó itt ebben az ezerszintű és hangu csend-

Ha művészi kivitelt **fa, vas,** vagy **rőz-butort és zongorát** akar vásárolni, ne sajnálja az utat **Marosvásárhelyre** és tekintse meg

Székely & Róty
Erdélyi Rézsi Butorgyár R-T.
állandó butorkiállítását. Valódi Bösendorfer, Stügel, Wirth és Produktivgenossenschaft zongorák, továbbá furniok és klosterneburgi enyvezett lemezek nagy választékban.

... hogy a mai mely egyben...
... ar-akcióban...
... hivása...
... Bihari Leó...
... tak ez ügyben...
... gyra vannak...
... Keress magad...
... g ült Heró...
... fészkelte ma...
... gyülölnen, v...
... anem közön...
... amilyet Ró...
... kéből is ki...
... még több rom...
... szágra, mint...
... deletében az...
... ban egészes...
... darabolta fel...
... sztotta a még...
... között. Attól...
... lama megszűnt...
... Róma kegyé...
... részei kapcs...
... egésszé.

ben, a napsugaras ragyogásban, hogy szinte elfelejtkeztem a m. ziról.

A „Rózsalovagot“ Strauss Richard egyik legkedvesebb operáját, a bécsi Pan film rt vette fel, Robert Wiene rendezése mellett. A kosztümöket a bécsi Kunatgewerbe szállította. Pazar volt, ragyogó, mindenik valóságos műretek. A felvételek a volt schönbrunni császári kastély és parkból valók. Kell ennél szebb mi?!

A film maga meglehetősen hűen ragaszkodott az opera meséjéhez. A marsall mindjárt esküvője után a háborúba megy, egyedül hagyva fiatal feleségét. A magárahagyott asszonyba szerelmes lesz a fiatal Octavian Rofranó gróf és megnyeri a kezét. A háború már öt éve tart. Fajnal hadseregezállító nemességét kap és leányát (Sophie) eljegyzí egy elszegényedett falusi nemessel, (Baron Ochs) a marsallné nagybátyjával. Ez éppen ekkor keresi fel a marsallnét, mikor az Erkölos bizottság két detektívje a palotát szemmel tartja, úgy, hogy a gróf nem távozzhat el. A marsallné hátszobájába rejti imádóját, ki szobalánynak öltözik s úgy menekül, de a női detektív letépi az álszobalány csipkekézeltjét és elküldi a corpus delictit a marsallnak a frontra.

Egy kiránduláson meglátja a gróf a fiatal Sophie-t s halálosan beleszeret. Akkori idők szép szokás-ként a vőlegény egy rós lovagot küld a menyasszonyhoz, aki nevében átadja az ezüst rózsát. A rózsalovag éppen Octavian, aki meglepődve ismer rá a menyasszonyban szerelmesére. Közben a marsall megkapja a csipkekézelt. Feleségéről már egészen megfeledkezett, de most a neve, a becsülete forog kockán, sürgősen megveri az ellenséget és hazsiet.

A marsallné előtt nem marad titokban Octavian új szerelme és hogy bizonyosságot szeressen, nagy álarcos ünnepélyt rendez. Itt meggyőződik arról, hogy Octavian forrón szere a kis Sophie-t, de kötelességből mégis mellette akar maradni. A marsall is megérezik és különböző bonyodalmakon át, miután Octaviának sikerül a bárót nevétségessé tenni s az eljegyzést nevétségessé tenni s az eljegyzést felbontatni, a szerelmesek egymásra talál nak. A marsallné sincs többé egyedül, itt van a férje és bizalommal hajtja vállára fejét. A rezkető holdsugár sápadtan világítja meg a párokat, amint egy-egy a leeban lassan eltávolodnak.

Uj volt a filmen az álarcos ünnepély — a schönbrunni parkban, gyönyörűen volt megrendezve, minden jelenet festői volt. A hajporos, kriolinós dámák, a csipkés, selymes lovagok, a nyilegyenesre nyesett fák és szobrok csodálatos szépek voltak. Ujak voltak még a hatalmas kaszárnya csata- és tömegjelenetek, miknek a megrendezése színpadon lehetetlen. A szereplőkön egy kicsit meglátszott, hogy operát játszanak. A mozdulatok taktusra mentek, de azért kifogástalanok voltak. Ally Berger Sophieja, maga volt a megtestesült üdeség és fiatal-ság: Jaque Catelain Octavianja tüzes, szenvedélyes: Hugnetta Doflos marsallnéja hódítón szép volt. A zene semmi kivánnivalót nem hagyott hátra. Az egész partitúrát lejátszották, ez már maga értékes előadás volt. A film csak ráadás.

Ez a, hogy ugy mondjam, operatünetési kísérlet olyan pompásan sikerült, hogy rövidesen még több fogja követni.

Hirsch Helén

Nagy harisnyavásár

mélyen leszállított árákkal

- Kötött harisnya, minden színben..... Lei 30
- Flohr harisnya, minden színben..... Lei 58
- Muszlin harisnya, divatszínben..... Lei 69
- Cérna-muszlin, minden színben..... Lei 98
- Selymfátyol harisnya, minden színben, Lei 129

Blatt

Főtér 13. szám

Divatkestyűkben és kötöttáruknban óriási választék.

* Pal szfina legújabb és legkötelesebb falinapcára 100 lej, az Uj Kelet könyvostályában.

Az alkoholtilalom elleni küzdelem jegyében fog lefolyni az amerikai elnökválasztás

Coolidge ragaszkodik a Népszövetséghez és a prohibícióhoz

(Newyork, április 26. Az Uj Kelet állandó tudósítójától.) Az európai politikai életet külpolitikai problémák, súlyos gazdasági bajok nyugtalanítják. Népek és osztályok e két motívum körül vívják idegfejesítő és végkimerülésig menő harcukat. Amerikában a politikai harc egyszerű és gyakorlati kérdések körül mozog és egyszerűen két kérdésre korlátozódik: az alkoholtilalom fentartása mellett és ellen folyó küzdelemre. Ami ezenfelül még érdeklí az amerikai politikai közvéleményt, — az kizárólag a népszövetségi kérdés. Coolidge elnök és republikánus pártívei a népszövetségi liga támogatói, míg a demokraták Népszövetség-ellenesek és Washington végrendeletéhez ragaszkodnak, mely azt hagyta meg, hogy Amerika ne avá kozzzék Európa dolgaiba.

A politikai harc fókuszában azonban mégsem a népszövetségi kérdés áll, hanem a prohibíció, vagyis az alkoholtilalom kérdése, mely két ellentétes, sőt ellenséges táborba osztotta Amerika közvéleményét. Az alkoholtilalom kérdése ma pártkérdés Amerikában. A Hearst-spok erre vonatkozó próba szavazásának eredménye szerint a közvélemény az alkoholtilalom fentartása ellen van s megállapítható, hogy az

U. S. A. népességének 85 százaléka nem akarja a prohibíció fentartását.

A beérkezett szavazatok egyébként a következőképen csilottak meg:

A prohibíció eltörlése mellett 1.713.248
fentartása mellett 320.283

Coolidge elnök és pártja azonban az alkoholtilalom fentartása mellett van és hallani sem akar arról, hogy 1 százaléknál magasabb alkoholtartalmu sört lehessen árulni. Ezzel szemben a demokraták, az úgynevezett „medvesek“, az italok alkoholtartalmának 4 százalékra való felemelését és egy gyenge bor forgalombahozatalának engedélyezését követelik.

Bár még csak két év múlva kerül sor új elnökválasztásra, a politikai kedélyek máris hullámzásban vannak és vagy a prohibíció mellett, vagy ellene nyilatkoznak meg. A jelek szerint Coolidge a következő elnökválasztáson bukni fog, mert ma nincs népszerűtlenebb valami, mint az alkoholtilalom fentartásához és a Népszövetséghez ragaszkodni.

Az új elnökválasztás tehát az Egyesült-Államokban a pro- és contra-alkoholtilalom jegyében fog lefolyni. Boldog Amerika!

Bernhard Krémer

Mizrachista nagygyűlés Nagyváradon

A vallásos zsidóság szerepe a cionizmusban. Egy tel-avivi mérnök ismerteti Palesztina viszonyait

(Nagyvárad, április 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) Vasárnap délelőtt óriási érdeklődés mellett tartották meg nagygyűlésüket Nagyváradon az erdélyrészi mizrachisták. Féltnegykor nyitotta meg a gyűlést Berkovits Bernát elnök és német nyelven köszöntötte a megjelent közönséget. Az elnök magasszárnyalásu, talmudi citátumokkal telített beszédében ismertette annak okait, hogy miért szükséges az ortodox alapon megszervezett mizrachistáknak külön nagygyűlést tartaniuk. Visszapillantást vet a körülbelül hat évvel azelőtt megindult mizrachi mozgalomra és hangsúlyozza, hogy a mizrachimozgalomnak köszönhető, hogy Nagyváradon és Erdélyszerte a vallásosság és a hagyományok iránti tisztelet nagymértékben konzerválódott. A mizrachi missziójáról beszélve megemlítette, hogy számos vallásos érzelmű cionista vándorolt ki Erdélyből Palesztinába, akik ott is vallásos életet akarnak élni.

z Erdélyi kolónia, Kefar Gideon szinte világitó fákhya Erec Jiszráélben, amely megmutatja, hogyan kell a zsidó munkásnak vallásosan élni. A hitközönségi életben is állandó hathatós munkát végzett a Mizrachi-rezsim. Nagyváradon a hitközönség aktív budgetje, a reorvált épületek, az újjáalakított rituális fődő a Mizrachi-rezsim kitűnő gazdálkodásának gyümölcse. Megemlékezik végül a mizrachistáknak nemrégiben Palesztinába küldött vezérérol, Altmann Sámuelról, aki ott folytatni fogja áldásos működését.

Wasserstrom Sándor a zsidóság szenvedéseiről és a zsidóság kulturenergiáiról beszélt. A zsidóság az egész világon a testvéri szeretetet és a megértést hirdeti. A zsidóság kötelessége, hogy az asszimiláció ellen minden energiával küzdjön. Követeli a zsidóság számára az öt megillető néphiszességi jogokat. Majd a K. K. és a Keren Hajj-szód fontosságáról beszél. Minden konzervatív zsidónak kötelessége a Mizrachi-szervezetet munkájában támogatni.

Berkovits Bernát elnök emelkedik újból szólásra, üdvözli a Nagyváradon vendégként időző Szatmári Sámuel tel-avivi mérnököt és felkéri, tartsa meg előadását Palesztináról.

Szatmári Sándor héber nyelven üdvözli a gyűlést, majd magyar nyelven folytatja. Beszélt az arab és zsidó viszonyról, a virágzó kolóniák és városok fejlődéséről. Erec Jiszráél a zsidóság boldog és szabad otthona, ahol minden produktív ember becsületesen megél és ahol a legyengébb munkás is meg tud takarítani keresetéből. Kulturszükségeit bárki a legmesszebbmenően ki tudja elégíteni. Munka után a munkás nem a vendéglőbe és korcsmába megy, hanem az önképzőkörbe és munkás-

kaszinóba. Vannak diplomás parasztok és kötőrő mérnökök, de mindnyájan megelégedett polgárai Erec Jiszráélnek.

A beszédet a jelenlévők nagy tapsorkánál honorálták.

Ráth Efraim a mizrachi reorganizációs munkájáról és a folyamatban lévő Ijjar-akcióról, valamint az ezzel kapcsolatban lefolytatandó sékelakció fontosságáról beszélt. Minden zsidó kötelessége megváltani a sékelt, amellyel dokumentálja a nagy zsidó közösséghez való hozzá tartozandóságot. Fontos ezzel kapcsolatban az ifjuság szerepe is, azonban nem kizárólag ifjusági munkára van szükség, mert ebben az akcióban részt kell vennie minden zsidónak és cionista frakciónak.

A gyűlés a kéő déli órákban lelkes hangulatban ért véget.

B. Zs.

— A kormány kö csönt vesz fel a hadirokkantak és árvák támogatására. Bukarestből jelentik: A kormány elhatározta, hogy a hadirokkozvegyek, hadiárvák és hadirokkantak megléhetésének biztosítását nagy kölcsönnel fogja lehetővé tenni.

Szemüveget viselők figyelmébe.

Szemüveget

csak szaküzletben szabad vásárolni.

„OPTICA“

Strada Universitatii 1.

Ön már tavalyról tudja

hogy lábizzadás és minden láb-bántalom ellen egyedül jó a

PODOL

Óvakodjék az értéktelen utánzatoktól. Követelje mindenütt. Ára 35 L.

Az emlt a vendéglá bert hi ják kapja a m Svájc k kivül. Még gyűlölet, r svájcinak r meghívhat hon kicsiny. H. kivi országban l d'stignak l gyen. H. k más egyete süljünk, ak münk. Et e-yatem be fogja, Jeru faszorok é a zsidók m nélkül arra van, nekün

Két old itt vannak másfelől a amerikai zsi dották a ké tak és Ame mint a töb ben hasonli téhez. De a tünteti el nek van me mint nép, meg, amely át viselte u Mialatt min fölött rende mindenütt az, hogy so sehol sem l lisak, minde nyok kiugra akkor a tör széjjelzuznal már követel zszusunkat, a gyanakszana tárral elláto emberek.

Van e finom huro mindig egy hozzánk: zsidók, aki tartom udv nak“ nevez só feloldódi Ha tulzotta a sóval egy nyos ország tudnak me akkor a z nyilvánítják. Am ner hanem élesz nemcsak a értékes ferm méket term van, a do Azonban ez A parazita nagyon kic mentum bi mértékben válik, ugy h lenni, benn mások, akik kimondják, Miért ne hiszen Amer cionország föl Az egyik z birodalom t zsidónak, nagy koncep

ACIONISTA SZERVEZET HÓNAPIA

Néhány gondolat rólunk, ellenfeleinkről és országunkról

Írta: Chaim Weizmann

Az embert vendégnek tekintik akkor is, ha a vendéglátó szerepét adhatja. Csak azt az embert hívják meg lakomára, aki otthon is megkapja a maga ebédjét.

Svájce kis ország és sok svájci él határain kívül. Mégis olyan értelmű svájciak elleni gyűlölet, mint amilyen zsidógyűlölet van. A svájciak megvan a maga otthona, amelybe meghívhat másokat. Mellekes, hogy ez az otthon kicsiny, fő, hogy sajátjának mondható.

Ha kívánjuk, hogy pozícióink minden más országban biztos legyen, akkor kell, hogy a zsidóságunk egyrésze saját országában otthon legyen. Ha biztosak akarunk lenni afelől, hogy más egyetemeken egyenrangú elbánásban részesüljünk, akkor kell, hogy legyen saját egyetemünk. Ebben a vonatkozásban a jeruzsálemi egyetem befolyását minden országra éreztetni fogja, Jeruzsálemből Harvardra jönnek a professzorok és Harvardból Jeruzsálemba. Akkor a zsidók mindenütt egyenlők lesznek, tekintet nélkül arra, hogy a többieknek tiz egyetemük van, nekünk pedig mindössze egy.

Két oldala van a zsidókérdésnek: egyfelől itt vannak az egyes zsidók és zsidó csoportok, másfelől a zsidó nép a maga egységében. Az amerikai zsidók mint egységes csoport megoldották a kérdést: Országukban otthonra találtak és Amerikát épü otthonukként tekintik, mint a többi amerikai. Helyzetük e tekintetben hasonlít a francia és angol zsidók helyezéséhez. De a kérdés individuális része még nem tünteti el a probléma másik oldalát. Életünknek van még egy oldala, amelyen mint faj, mint nép, mint együttes organizmus jelentünk meg, amely tradícióit és történetét évezredek óta viselte magán: ez az oldal pedig hontalan. Mialatt mint egyesek vagy csoportok otthon fölött rendelkezünk, mint együttes organizmus mindenütt vagyunk és sehol. A valóság pedig az, hogy sokkal rosszabb a helyzetünk, mintha sehol sem lennénk. Amíg a viszonyok normálisak, minden rendjén van, de amikor a viszonyok kiugrasztanak a rendes kerékvágásból, akkor a történelem hengerei alá jutunk, amelyek széljelenznek bennünket. Ha háború jön, akkor már követelik tőlünk, hogy mutassuk föl passzusunkat, az erkölcsi vizumot és mindkettőre gyanakszanak. Ilyenkor mint zsidók kommentárral ellátott emberek vagyunk, széljegyzett emberek.

Van egy antiszemitizmus, amely szeret finom hurokban játszani. Ez az antiszemitizmus mindig egy udvariasságon alapul és így szól hozzánk: „Ti a vilg sója vagyatok”. Vannak zsidók, akiknek ez hizeleg. És azonban nem tartom udvariasságnak, ha engem „föld sójának” neveznek. Sőt más ételhez használnak, a só feloldódik és csak kis mennyiségben használ. Ha túlzottan van az étel megszóva, akkor azt a sóval együtt eldobja az ember. Vagyis, bizonyos országok csak meghatározott számú zsidót tudnak megemészteni. Ha ez a szám betelt, akkor a zsidókat már hasznavehetetlenségnek nyilvánítják.

Am nemcsak sónak tisztelnak bennünket, hanem élesztőnek is. A zsidók — mondják — nemcsak a föld sója, hanem egy rendkívüli értékes fermentum is. A zsidók rendkívüli eszméket termelnek, iniciatívájuk és energiájuk van, a dolgokat képesek mozgásba hozni. Azonban ez az udvariasság is föltöbb gyanus. A parazita és az erjesztő fermentum között nagyon kicsiny a különbség. Amikor a fermentum bizonyos határon túl bármily kis mértékben is gyarapodik, máris parazitává válik, úgy hogy azok, akik udvariassak akarnak lenni, bennünket *fermenumnak* mondanak, mások, akik kevésbé tudományosak, durván kimondják, hogy *paraziták* vagyunk.

Miért nevezzenek bennünket parazitáknak, hiszen Amerika, Anglia, Németország és Franciaország fölépítéséhez sokban hozzájárultunk! Az egyik zsidó közreműködött a brit világbirodalom megteremtésében, mire nem tartják ezt zsidónak, hanem *angolnak*. Ha ugyanezt a nagy koncepció a brit birodalom ellensége lett

volna, ha a tartós haszon helyett pótolhatatlan károkat okozott volna, bizonyára a mi kontónkra könyvelték volna el.

Lord Haldane kimagasló angol filozófus és nagy perspektívájú tudós, aki fölötté áll az antiszemitizmus gyanujának. Mint Einstein nagy csodálója, ez a lord Haldane könyvet írt a relativitás elméletéről és a könyvben Einstein elődjéről, Minkowskyról is beszámol. Minkowsky kovói zsidó volt, de lord Haldane úgy ír felőle, mint egy nagy lengyel zseniről és hosszas elméletet fejt ki a szláv géniusz sajátosságáról, amely ezt a nagy matematikust létrehozta. Amikor megtudta, hogy Minkowsky nem volt lengyel, hanem zsidó, nyomban kivonta könyvét a forgalomból.

Állandóan tagadják alkotó tehetségünket és ami bennünk kiváló és a kultúrára nézve hasznos dolog megnyilvánul, azt ama népek javára írják, amelyek között élünk és ezzel megfosztanak bennünket jóhírnevünktől. A népek megfélekednek arról, hogy ezek az erők a mieink

voltak és miután kipumpoltak bennünket, azzal a szemrehányással illetnek, hogy üresek vagyunk.

Bárhová jöttünk, már kész organizmusokra léltünk és feladatunkul tudtuk hozzáigazodni az illető nép törvényeihez, nyelvéhez és civilizációjához. Palesztinában azonban más a helyzet. Itt nincsenek befejezett dolgok, mindent még meg kell teremteni. Országot építünk köves talajon, gyümölcsöt teremtünk a mezőből, városokat és falvakat alapítunk, óvodákat és egyetemet. Ez új elemekből új életet építünk és ez a nagy alkotó öröm az, amely ma végülük az egész zsidóságon. És innen van, hogy ma egy újonnan épített ház Palesztinában, egy Jeruzsálemben megjelent könyv minden jóérzésű zsidót örömmel tölt el. Ez a különbség aközött ami ma Palesztinában végbemegy és ami az egész világon történik. E különbség azonban egyúttal *harsogó felhívás a zsidó néphez, amelynek most már tudnia kell, hogy mily jelentősége van Erec Jisráélnak.*

Kiirták az országgyűlési választásokat

Junius 25-én ül össze az új parlament. Az egyesült ellenzék tárgyalni akar a szocialistákkal és a zsidókkal. A kormány óriási győzelmet remél

(Cluj Kolozsvár, április 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nemzeti és parasztpárt választási megegyezése — amely csakugyan az utolsó pillanatban jött létre — új helyzetet teremtett a választási eshetőségek horoszkópjában. Az ellenzéki pártok, amelyek eddigi szétforgácsolt ságukban alig jöhettek komoly ellenfelszámba, egyesülve legalább is súlyosan megrendíthetik a kormány választási esélyeit.

Az ellenzéki lapok jelentése szerint, kor mánykörökben az ellenzéki pártok megegyezése nyugtalanságot idézett elő, aminek következménye az az elhatározás, hogy a kormány annál erélyesebb és intenzívebb választási propaganda kezd.

Az egyesült ellenzék vezetési parmanens tanácskozásokat tartanak és már megkezdték a jelölések megjelését is. Bukaresti jelentések szerint az ellenzéki blokkot ki akarják egészíteni a szocialistákkal és zsidókkal is. E pillanatban

még nem lehet tudni, hogy az ezen irányban megindult tárgyalások, — különösen ami a zsidóságot illeti — milyen eredménnyel fognak járni. Az országos zsidó blokk vezetősége a legnagyobb körültekintéssel igyekszik egy olyan választási platformot találni, amely a legjobban megfelel a zsidó lakosság érdekeinek és nyugodt jövőjének.

A választások időpontjának megállapítása teljes erővel megnyitotta a választási propaganda zsilipsit, amely az egész ország területén hatalmas intenzitással megindult. Kívánnunk kell, hogy a választási kampány alatt az összes pártok kellő figyelmet fordítsanak arra, hogy minden politikai momentumnál fontosabb az ország lakosságának nyugalma, amelyet nem szabad a politikai szenvedélyek martalékaul dobní.

A politika eseményeiről beérkezett jelentéseinket itt adjuk:

Május 28-ikán lesznek az általános választások

Bukarest, április 26. A Rapid jelenti: A „Monitorul Oficial” mai száma közli az új választások kiírásáról szóló királyi dekrétumot. Eszerint az általános választások a kamara részére május 28-án lesznek, míg a szenátusi választásokat a következő sorrendben tartják meg: Május 28-án lesznek az általános szenátorválasztások is és 30-án ejtik meg a különböző szakkamarák és az egyetemek a szenátorválasztást. Az új törvényhozás június 25-én ül össze. E jelentéssel ellentétben a Rador úgynökség értesülése szerint a választások időpontját csak a legközelebbi minisztertanács fogja végleg kitzúzni május 25-re.

Az egyesült ellenzék felküzül a választásokra

Az egyesült ellenzék közös vezérlőbizottsága tegnap és ma permanens tanácskozást folytatott a választásokkal kapcsolatos teendő ügyében. Ma délelőtt Jorga lakásán tartott értekezleten megszövegezték azt a manifesztumot, amely az ország közvéleményével közli a demokratikus választási blokk megalakulását.

Amint azt már közöltük, az egyes kerületekben a választási jelölések ügyében esetleg előforduló nézeteltérésekre a két párt döntőbíróskodást alakít, amelynek a nemzeti párt részéről dr. Lázár Aurél, Gh. Tascu és Davila tábornok, a parasztpárt részéről pedig Junian, Madgearu és Mirto a tagjai. Minden olyan kérdésben, amelyben ez a döntőbíróskodás nem tud megállapodni Maniu, illetve Mihalache döntésvégő fórumként. Maniu az erdélyi és bánáti, Mihalache pedig a többi területekre bir ilyen döntési joggal.

Kollaborációs feltételek a zsidóknak és szocialistáknak

Popovics Mihály lakásán tegnap este egyéb ként értekezlet volt, amelyen Maniu is részt vett. Maniu tegnap jött ki az Erzsébet-szantoriumból és teljesen jól érzi magát. Hívei nagy ünneplésben részesítették. Az értekezleten a választások technikai és taktikai kérdését vitatták meg. Megállapították azokat a feltételeket, amelyek alapján a szocialistákkal és a zsidókkal a demokratikus blokk hajlandó a választásokon kooperálni.

Ugy a nemzeti párt, mint a parasztpárt vidéki tagozatának elnökeit táviratilag Bukarestbe hívták, hogy a jelöléseket legkésőbb szerdáig be lehessen fejezni. A jelöléseket a

vidéki tagozatok elnökeinek Bukarestbe érkezése sorrendjében ejtik meg.

Az Avereacu-párt számításai szerint a kormány Erdélyben a mandátumok 70, a Regátban és Bukovinában 60, Beszarabiában pedig azok 40% át fogja a választásokon megszerezni. Ezzel szemben az ellenzéki lapok szerint a nemzeti párt és parasztpárt megegyezése aggodalmat kelt kormánykörökben. A kormánypárt vezetői elhatározták, hogy a legélesebb választási harcot kezdik meg, hogy biztosítsák győzelmüket.

A liberális párt ugyancsak megkezdte a választási küzdelmet. A párt Erdély valamennyi megyéjében jelöltek akar fölláttani és megbizta Lepadau és Mosoiu volt minisztereket az erdélyi szervezetek vezetésével és ellenőrzésével.

A munkásság választási magatartása

Az általános választásokkal kapcsolatosan az Uj Kelet munkatársa ma délután felkereste dr. Lucian Sándort, az erdélyi szocialista párt titkárát, aki a romániai munkásság választási orientációjára vonatkozólag a következőket mondotta:

— A romániai szocialista pártok föderációjának kiküldöttei már napok óta tárgyalásokat folytatnak a fővárosban a demokrata polgári pártokkal az általános választásokra vonatkozó kartell lé rehozása ügyében. Felvettük az érintkezés fonalát úgy a nemzeti, mint a parasztpárt vezetőivel és végleges elhatározásunkat a két nagy demokrata párt között folyó tárgyalások kimenetelétől tettük függővé. A választási kartell létrejötte után a szocialista pártok föderációjának vezetői értekezletre ültek össze, amelyen elhatározták, hogy azonnal megkezdik a tárgyalásokat a kollaborált demokratikus pártok vezetőivel.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes zsidó és házasági zsidóság napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a farral megjelöltével engedélyezhetjük.

Az Uj Kelet főkkiadóhivatalai és szerkesztősegei:

Oradea-Mare-Nagyváradon: Blum Zsigmond,
Str. Aurel Vlaicu 51., vagy Ezredsvi emléktér 2.
(Ernyőház.)

Aradon: Horváth János Löbl Hirlapiroda
Str. Romanului 2. (Zrinyi-u.)

Sighetul-Marmatiel-Máramaroszigeten: Fried
Miksa, Zsidó Nemzeti Szövetség.

Timisoara Temesváron: Strausz Béla, Zsidó
Nemzeti Szövetség I. Mercy u. 2.

A mai naptár

Nagy ünnepeket készítenek elő a miniszterelnök beszarabiai látogatására. Bukarestből jelentik: Averescu miniszterelnök Rascanu tábornok beszarabiai parancsnok és Sergiu Nita beszarabiai miniszter kíséretében tegnap este Beszarabiába utazott inspekciónak körútra. Odutazik a jövő héten Bratianu Vintila volt pénzügyminiszter is. Egész Beszarabiában ünnepélyes fogadtatást készítenek elő Averescu számára. A miniszterelnök megérkezése előtt számos buza- és tengerivagont küldtek a szükségét szenvedő vidékre. A kiosztással a miniszterelnök is jelen lesz.

Zajlik a jugoszláv politikai válság Belgrádból jelentik: A radikális párt parlamenti csoportja tegnap összeült, hogy a párt vezérei Pasics és Jovanovics között kiírt konfliktus ügyében döntsön. A konfliktus nagyon komoly és nincs kilátás arra, hogy békésen intézhető el. A tegnapi ülésen Pasics többségre beszédében ismertette álláspontját és a konfliktus okait. Döntés csak ma este várható.

Légi utmutató repülőgépek számára Newyorkból jelentik: Ford, a világhírű autógyáros, nemrég az a javaslatot terjesztette az amerikai hatóságok elé, hogy a légi járművek kalauzolására céljából a városok házainak tetejére óriási betűkkel fessék rá az illető város nevének kezdőbetűjét, hogy ezáltal a repülőgépek könnyen eligazodhassanak újukban. Az éjszakai tájékoztatás céljára Ford ezenkívül egy hatalmas világító betűt ajánl, amely egy magas oszlop végéről szórja a fényt a repülőgépek felé. Az amerikai hatóságok mérlegelés tárgyává tették az autógyáros javaslatát és valószínű, hogy az érdekes tervet meg is valósítják.

Amerika szenátusa elutasította az olasz adósságok rendezését. Washingtonból jelentik: A szenátus 13 szavazattal 24 ellenében elutasította azt a javaslatot, hogy újból tanácskozzék az olasz adósságrendezéshez való hozzájárulás kérdésében. Az adósság rendezésének szükségessége életbelép, míhelyt Coolidge az erre vonatkozó okmányt aláírja.

Meghalt Ellen Key. Hosszas halálusa után tegnap, vasárnap meghalt Stockholmban Ellen Key, a világhírű svéd írónő. Ellen Key tevékeny részt vett a nők emancipációjáért folyó küzdelemben és egész irodalmi és publicisztikai munkásságát ennek a célnak szolgálatába állította. Nagy felkészültségű és éleszemű megfigyelő volt, akinek írásait és cikkeit a világ minden részében nagy szeretettel olvasták nemcsak a nők, hanem a férfiak is.

A kolozsvári munkásság május elsején programja A kolozsvári munkásság a május elsejét az idén is széles keretek között fogja megünnepelni. A kolozsvári szakszervezetek vezetőségének legutóbb tartott ülésén a május elsejének programját a következők szerint állította össze: Reggel kilenc órakor gyülekező a népgyűlésre az Építőmunkás otthonban. A népgyűlés után kivonulás

LEGUJABB

Megjelent a királyi dekrétum a választások sorrendjéről

(Bucuresti-Bukarest, április 26. Az Uj Kelet tudósítójának lapzárta után érkezett telefonjelentése). A választások kiírásáról szóló dekrétum a választások terminusát a következőkben állapítja meg:

Az általános kamarai választások május 25-én lesznek.
A szenátusi választások május 28-án, míg a szakkamarák május 30-án adják meg szenátorok megválasztását. A községi tanácsok június 10-én választják meg a hivatalbeli szenátorokat. Június 1 és 10-ike között a kormány megejti a megyei választásokat is és azonkívül azokat a községi választásokat, amelyeket megsemmisítettek.

a Hója erdőbe, ahol este hét óráig különböző erdei mulatságok lesznek. Este kilenc órai kezdettel az Építőmunkás otthon dísztermében reggelig tartó jótékony célú műsoros táncmulatság lesz. A szakszervezetek országos tanácsa közvetlenül a belügy minisztertől kért országos engedélyt a május elsejének megtartására, amit a belügyminiszter meg is adt, az itteni hadseregparancsnokság, valamint a rendőrprefektúra pedig az engedélyt továbbította.

Eljegyzés. Hárfenesz Ernő Beszterceből eljegyezte Feig Szerénkét Dejről. (Minden külön értesítés helyett.)

Wieder Blanka Máramarosziget és Legmann Lipót Cluj jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

Házasság. Adler Berthold, a Noris cég igazgatója, Cluj, május 2-án tartja esküvőjét Budapesten dr. Herczeg Lajos fővárosi orvos és neje Schwarz Flóra lányával Renéevel. (Minden külön értesítés helyett.)

Izák A. Adolf Marosújvár és Neumann Josefina Fogaras május 2-án d. u. 4 órakor tartják egybekelési ünnepélyüket Nagyszébenben dr. Neumann Vilos lakásán (Elisabetgasse), melyre rokonaikat, jóbarátait és ismerőseiket ezután hívják meg.

Deutsch Baba és Róth István május 2-án d. u. 5 órakor tartják esküvőjüket a Ferencz József uti zsinagógában, melyre rokonaikat és jóbarátait ezután hívják meg. (Minden külön értesítés helyett.)

Megszavazták a francia költségvetést. Párisból jelentik: A kamara tegnap délután folytatta a költségvetés tárgyalását, elfogadták az önálló törlesztési pénztár létesítésére vonatkozó rendelkezéseket. Ezután az egész törvényjavaslatot 427 szavazattal 353 ellenében megszavazták.

A dán miniszterelnök autója elgázolt hét embert. Koppenhágából jelentik: A dán fővárost kínos szerencsétlenség tartja izgalomban, mely tegnap délután történt a belváros egyik legélénkebb utcájában. A miniszterelnök autója teljes sebességgel hajtott az utcán keresztül és az egyik fordulónál felfutott a járdára, ahol hét embert sodort magával. Mind a heten megsebesültek, közöttük három olyan súlyosan, hogy rögtön kórházba kellett őket szállítani. A safför ellen megindult az eljárás.

Negrea Camillné halála. Kolozsvár társadalmában osztatlan szeretet és nagybecsülés övezte Negrea Camillnét, aki tegnap éjjel többnapos szenvedés után mellhártyagyulladás következtében meghalt. Magaskultúrájú, művészelkelt asszony volt, aki a leghangosabb antiszemita idején is felül-emelkedett a faji gyűlölet és meleg szívvel ragaszkodott kisebbségi körökkel való ismerőseihez, jóbarátaihoz. A tragikusan elhunyt urasszony néhány héttel ezelőtt elvesztette édesatyját, ami annyira megrendítette ellenállóképességét, hogy szervezetén rövid idő alatt diadalmaskodott a megbóló kór. Halála városszerte óriási részvétet váltott ki. Teljesen le-sújtott férjét, Negrea Camil egyetemi tanárt mindentünnen részvétnyilatkozatokkal árasztják el.

Színház — ahol nincsen belépőjegy. Londonból jelentik: Anglia egyik legkulturáltabb városában, Leedsben néhány nappal ezelőtt új színház nyílt meg, amely azzal különbözik a többi színházaktól, hogy ingyen tartja előadásait és azokat bárki belépőjegy nélkül megtekintheti. Az új színházat, amely elsősorban magasnívójú irodalmi darabokat hoz színre, a város szubvencionálja.

Zongorák

gyári lerakata, gyári árban részletre is. **Sternberg,** — Oradea-Mare, Bulev. Regels Ferdinand

Huszonöt éves igazgatói jubileum. Nagyvárad zsidó társadalmában május másodikán nagy díszszel készül Bíró Márk zsidó polgári iskolai igazgató huszonöt éves jubileumának megünneplésére. A rendezőbizottság ezután kéri a volt tanítványokat, hogy részvételüket jelentsék be a következő címre: Friedländer, Marmorosch Blank, Nagyvárad.

Féiharmadosztályt kell fizetni a CFR negyedik osztályán. Bukarestből jelentik: A negyedik osztályának a vasuton való életbeléptetését május 1-én feltétlenül keresztülvizsik. A vasuti igazgatóság rendeletet küldött szíjjel, amely szerint a vasuti pénztárak, amíg a negyedik osztályu jegyek elkészülnek, féiharmad jegyeket fognak kiadni.

Halálozás. Tegnap délután hosszas szenvedés után hatvanhétéves korában elhunyt Schwartz Simon Sándor nyugalmazott vasuti felügyelő, utóbb a Deutsch Testvérek szállító-cég tisztviselője. Az elhunytat özvegye, továbbá gyermekei dr. Schwartz Márton, Deák Ferencné: Schwartz Erzsike és Schwartz Lilike gyászolják.

Halálozás. Nyárádtőn 76 éves korában elhunyt Silberschatz Ignác, a marosvásárhelyi Talmud Tóra alapítója és a marosvásárhelyi zsidó hitközség alapító tagja, aki áldozatkész és mély zsidó tudása révén messzeföldön közbecsülésben állott. Temetésén Marosvásárhely és környékének zsidósága igen nagy számban vett részt. Halálát kiterjedt rokonság gyászolja.

Teljesen eltűntek a zsidó diákok a más felekezeti iskolák látogatásától. A közoktatásügyi minisztérium átiratban közölte a kolozsvári középiskolák igazgatóságával, hogy a jövő tanévtől kezdődőleg teljesen tiltva van zsidó tanulókat felvenni az iskola köteleibe. Ez a rendelet módosítása az ismeretes Anghelescu-fele tanügyi intézkedések, amely szerint csak az újonnan jelentkezett zsidó tanuló felvétele tilos, de a már idegen iskolában járó más anyanyelvű tanuló tanulmányait zavartalanul végezhetik abban az iskolában, amelyben azt megkezdték. Az Uj Kelet munkatársa ezzel kapcsolatban felkereste az egyik kolozsvári gimnázium igazgatóját, aki a következőket mondotta: „Valóban érkezett hozzánk ilyen rendelet. A rendelet kizárólag azokról a zsidó tanulókról intézkedik, akik tanulmányaikat idegen középiskolában kezdték meg. A közoktatásügyi minisztérium átiratának megoklása abban rejlik, hogy minden tanuló, tekintet nélkül arra, hogy hol kezdette meg tanulmányait, anyanyelvén köteles tovább folytatni az 1926—27. tanévtől kezdődőleg. A rendelet természetesen súlyosan érinti azokat a tanulókat, akiknek az Anghelescu rendelet ideig óráig nyugalmas biztosított. Feltevő, hogy ez a rendelet éppen most érkezett, amikor a Magyar Párt ebben az irányban is bizonyos megállapodásokat létesített a kormánnyal.

Tavaszi vásár mélyen leszállított árakkal.

Muslin harisnya ..... lei 88
Cérna flor ..... lei 97
Selyem flor ..... lei 115
Selyem, tartós 150-180

Keztyű és kötöttáru nagy választékban

HELIOS-nál
Főter 7 szám.

Kedd,
— Be
elmult pör
meg szerk
beszarabi
és életörö
ról, most
Tighinát é
Jiszráelt,
anyanyelv
chalucok k
héber ny
szülő pion
velük, az
mértéktart
együttese
ben. Mind
ség, mégis
multak fá
bizakodása,
biblikus eg
tész chaluc
szatmári te
chalucokná
lozsvári ch
resíteni ki
* Nag
szerű Ab
lemes me
számára, E
melyet nag
menti para
vést kert
Abrudán
lejön olca
fogják ered
kell emlit
Dudas fog
ez a szép
— Tó
tása máj
vári várm
kiváló fes
köreibe
máris nag
— Ku
ban jelent
mel. Az U
heteséges k
sábjaíró.
visszatérít
— A
epilógusa
tudósítónk
Erdélyi Ze
elnöksége
prefektusn
Ma a teleg
közölg a
folyó hó 2
legdi incid
és ezért sz
megfelelő
béli keres
után, feles
baditsuk k
Vladimir f
készséggel
sitott bent
tatásról va
inultustól
biztonság
vége lesz,
órákor így
meg volt a
a kijelenté
tem magu
erről nem
gabiró ur
jesebb szin
kenysége é
milyen ügy
jőindulatta
tisztelettel
ter Albert
* Utols
megérkeztek
(Unió-u.) 15
* Az iz
hogy a világ
gyasztásu
lámpák enne

Besarábiai chalucok Erdélyben. Az elmúlt pánteken pompás négy emberpéldány jelent meg szerkesztőségünkben: három fiu és egy leány, **beszarábiai chalucok.** A nap, a levegő, a munka és életöröm rózsásan virult tiszta, bátor homlokukról, most először voltak más országrészekben. Sorocát, Tigbinát és Kienevet ismerték és lélekben Erec Jiszráélt, amelynek nyelvét jobban beszélik, mint anyanyelvüket, a jiddist. Idejötték, hogy az erdélyi chalucok között dolgozzanak és hogy **kizárólag héber nyelven beszéljenek** Erec Jiszráélbe készülő pionirjainkkal. Valóságos lelki öröm beszélni velük, az értelemnek és lelkesedésnek, az ókos mértékértartásnak és a fölcattanó vidámságnak üdítő együttese harmónikusán fog ösze az új emberekben. Mindegyikük valami egészen különös egyéniség, mégis egyetlen típus, héber dalaikban fölsirultak fájdalom és egy drága jövő szent és lelkes bizakodása, táncuk szinte szemérmes, ritmikus és biblikus egyszerű. A fiuk egyike az apahidai kertes chalucokhoz csatlakozott, a leány és egy fiu a szatmári telepre meatek, míg a kolozsvári iparcs chalucoknál egy beszarábiai chaluc maradt. A kolozsvári chaluc intézői ezt a csereforgalmat rendszeresíteni kívánják.

* Nagyszabású kertmegnyitás. A népszerű **Abrudán János** május 1-ére valóban kellemes meglepetést tartogat Kolozsvár közönsége számára. Ekkor nyitja meg a volt **Nippon-kertet**, melyet nagy anyagi befektetéssel valóságos víz menti paradicsommá varázsolt át. A legszebb téves kerthelyiség új neve „**Lydó**”-kert lesz s Abrudán kitéző konyhája, különösen pedig meglepően olcsó árai bizonyára tömeges látogatótegyét fogják eredményezni ennek a szép helynek. Meg kell említenünk, hogy a „**Lydó**”-kertben **Körösi Dudas** fog muzsikálni. Csak örülünk lehet, hogy ez a szép hely valahára kellő kézbe kerül.

— Tóth István festőművész képképzése május hó elsején nyílik meg a kolozsvári vármegyei prefektúra üvegtérképében. A híradó festőművész kiállítása Kolozsvár művész-körökben valósággal eseményszámba megy és máris nagy érdeklődés nyilvánul meg iránta.

— Kugel István verseskönyve a napokban jelent meg „**Dalok a messzeségből**” címmel. Az Uj Kelet olvasóközönsége a fiatal, tehetséges költő verseit már ismeri a „**Föld**” hasábjairól. A kötet részletes méltatására még visszatérünk.

— A mezőtelegi antiszemita-gyűlés epilógusa. Néhány nappal ezelőtt nagyváradi tudósaink jelentése alapján megírjuk, hogy az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség nagyváradi elnöksége interveniált dr. Jacob biharmegyei prefektusnál egy mezőtelegi atrocitás ügyében. M. a telegdi hitközség elnökségétől erre vonatkozólag a következő levelet kaptuk: „B lapjuk folyó hó 20 iki számában megjelent mezőtelegi incidens téves beállításban lett közölve és ezért szükségesnek látjuk azt a valóságnak megfelelően helyesíteni: **Farkas Ignác** helybéli kereskedőnek lakásáról való elszállítása után, felesége kért bennünket, hogy férjét szabadítsuk ki, mert letartóztatták. Erre **Mutiu Vladimir** főszolgabíró urhoz fordultunk, aki készséggel állott rendelkezésünkre és felvilágosított bennünket arról, hogy itt nem latartóztatásról van szó, hanem **Farkast** egy esetleges inszultustól akarja megvédeni és e célból őt biztonságba helyezte. M. helyst a gyűlésnek vége lesz, azonnal hazamegy. Ez délután 3 órákor így is történt, tehát az intervenciónak meg volt a hatása. **Mutiu főszolgabíró** ur azt a kijelentést sem tette, hogy „mind elpusztított magukat”. **Maga Farkas** is állítja, hogy erről nem volt szó. Különben is **Mutiu főszolgabíró** ur rövid itt tartózkodása alatt a legteljesebb szimpátiára tett szert körünkben előzetes barátságos magatartása révén. **Birmilyen** ügyben is fordultunk hozzá, mindig jóindulattal kezelte a zsidóság ügyét. Kiváló tisztelettel **Glück Antal** hitközségi elnök, **Ritter Albert**.”

* Utolsó divatu alj-plissé és himzésinták megérkeztek. **Műhimző szalon**, Str. Memorandului (Unió u.) 15.

* Az izzólámpa vásárlásánál ne felejtse el, hogy a világítási költségeket a takarékos áramfogyasztású izzólámpa csökkenti. „**Tungram**” izzólámpák ennek a követelménynek is megfelelnek. 1

SPORT

A Haggibbor vezet a kolozsvári bajnokságban Románia kettős győzelme Törökország és Bulgára válogatottjai ellen

(Cluj Kolozsvár, április 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) A tegnapi délutáni mérkőzések folyamán a Haggibbor magára talált csapata végre beváltotta a szerepléséhez fűzött reményeket és tartalékos csapatával is imponáló győzelmet aratott a jóképességű kereskedők fölött. Ezzel a győzelemmel a Haggibbor ismét elfoglalta vezető pozícióját a bajnoki listán és nyitotta a kolozsvári bajnokság végleges kiemelését.

Másik igen fontos eseménye a tegnapi napnak Románia válogatott csapatának kettős győzelme Bulgáriával és Törökországgal szemben. A mérkőzésekről alábbi részletes tudósításaink számolnak be:

Haggibbor—KKASE 4:0 (0:0) Azok számára, akik fölött a Haggibbor egyszerű őszi szereplése után a kínos kérdőjelként meredtek sorozatos tavaszi kudarcai, a tegnapi délutáni mérkőzés adta meg a választ. A Haggibbor csapata annak ellenére is, hogy őszi együttesének néhány kiváló erősségét a körülmények szerencsétlen összeállítására folytán nélkülözni volt kénytelen, eddigi mérkőzés in is kiváló formát mutatott, de pozitív eredmények elérésében szinte fátuszerűen mindannyiszor megakadályozta a csapat bízható balszerencséje. A tegnapi délutáni mérkőzésen azonban az első félidő tapogatózó játéka után magára talált az együttes és sűrűs, a futballjáték igazi szépségeit csillogtató teljesítményével fölényesen kényszerítette megadára a szívósan és önfeláldozóan védekező kereskedő csapatot.

A fiatal játékosok még nem illeszkedtek be teljesen az együttesbe, a csapat mégis őszi nagy formájára emlékeztető stílusban játszott és különösen s csatársor belső trója vezetett néhány ötletes trükkkel és ragyogó taktikával kidolgozott támadást. A győzelemből orosz-árusz íleti meg Klein, Rosenfeld I. és a Rosenfeld II.—Farkas—Reményi játékát. Rosenfeld I. a kapuban a veszélyes lövések egész sorozatát tette ártalmatlanná és vakmerő kifutásaival nem egyszer mentette meg biztosnak látszó góloktól a Haggibbor kapuját. A csapat tengelyében Klein a mezőny legjobb embere volt.

SPARTA

SPORTÁRUHÁZ

Football, tennis, vívó-, atlétikai, turista és cserkész felszerelések Cluj, Calea Victoriei 5. — Telefon 10-30.

A nap legnagyobb meglepetését azonban az ifjúsági Rosenfeld II. szereplése képezte. Különösen a második félidőben kiválóan illeszkedett be a csatláncba és két messziről lött gyönyörű góljával végleg megpecsételte a mérkőzés sorsát. Farkas okos taktikájával és ideális szöktetéseivel, Reményi pedig mint rendszeren, utólrhetetlen gólkészségével tüntek ki. Biztató tehetség a ba'ha'f posztján először szereplő Edels'ein.

A KKASE ben Baconi kapus a Krishoffer fivérék és Tóth voltak a legjobbak. A kereskedők csapata jóképességű játékosokból áll, az együttes összteljesítményét azonban való ággal megbénítja egy jó centerhalf hiánya.

A kora tavaszi hőség következtében az első félidőben lanya játék folyik. Helycsere után azonnal a Haggibbor veszi át a tempó irányítását és a 9. percben Klein labdájával Farkas azökteti Reményit, aki a hátrvédeket kicselezi és menthetetlenül lövi az első gólt. Állandó Haggibbor-támadások után a 27. percben Farkas és Reményi az egész KKASE védelmen keresztül játszik magukat, Farkas labdájával Reményi kiugrik és Krishoffer lefutva a másodk gólt rugja. Néhány perc múlva Klein labdájával Reményi tisztára játsza Rosenfeldet, aki tizenyele méterről a kapu ellenkező felső sarkába sünyö bombalövést küld, amelyet B. coní hiába próbál védeni. Egy perccel később Farkas emeli Rosenfeld III. lábára a labdát, aki ugyanazon a helyen állva megisméleli előző bravurját és kapásból csodaszép,

menthetetlen gólt rugva beállítja a végeredményt. Moldovan Nicolai végig kezében tartotta a mérkőzést és kifogástalanul bíraskodott.

KAC—Academia 7:3 (4:1) Biró Iliciuirev. **RMS—Vasas 2:0 (2:0)** Biró Baumzweig. A mérkőzést, amelyen az RMS mindig fölényben volt, csunya incidens teszi emlékeztetőssé. A második félidő tizenötödik percében ugyanis a kifogástalanul és erőlyesen bíraskodó Baumzweig Dódi tizenegyest ítél a Vasasok ellen. A durváskodó Vasas játékos, Bartha Károly, tiszteletlen hangon protes'tál a bírői intézkedés ellen, majd csunya megse'rti, mire Baumzweig kiállítja. Néhány perc múlva a kiállított játékos egy korner alkalmával a'attomosan hátulról inzultálta Baumzweig bírót. A renitens és fegyelmezetlen játékos a szabályok értelmében a játéktól való örökös eltiltással fog fegyelmezetlenségéért bünhödni.

Konstantinápoly. Románia—Törökország 5:3 (3:0). Románia válogatott csapata címén a Kínizsi komplett együttese szerepelt Konstantinápolyban és huszonöt ezer főnyi közönség előtt biztosan és fölényesen győzött. A gólokat **Wetzer, Zsmler, Matek és Tanczer** (2) lökték, míg a török csapat góllövője Ahmed bey (2) és Jusezuf bég voltak.

Bukarest Néhány játékos lemondása, valamint a Kínizsi és Universitatea játékosainak kényszerű távolléte következtében a következő csapat képviselte Románia színeit:

Kiss Bartha—Sékely, Geller—O. elesanu (Sparta Bukarest)—Sternberg Törökvs Nagyvárad, Ströck Albi—Guga Franyó (Makkabi Bukarest)—Auer II. Arad—Csomag.

Már a 10. percben Ströck beadását Guga belevi. A 15. percben Fronio kiszökik és a második gólt szerzi meg. A 35 percben újból Fronio eredményes, aki a kapus kezéből a gólba rugja a labdát. A 43. percben Guga éri el a negyedik gólt. A második félidőben Csomag magas beadása a kapus feje fölött a hálóba esik. A 16. percben érik el a vendégek egyetlen góljukat Daneff révén. Erre a román együttes tüzes támadásokkal felel és a 21. percben Auer II. a nap legszebb gólját rugja. A román válogatott legjobbjai Ströck Albi, Auer II. és Geller voltak.

A bolgár csapat általában csalódást keltett. Valóban elsőrangú játékosok mellett (Daneff, Ivanoff, Bialoff) középszerű, sőt egészen gyenge képességűek is voltak, ami megbontotta a csapat egységét és sokszor a legszebb támadásokat is tönkretette.

A mérkőzést Rollfon bíró erős kézzel kifogástalanul vezette.

Vidéki eredmények:

Nagyvárad. NAC—Egyetértés 4:0 (3:0) bajnoki, bíró Györi.

Temesvár. TAC—Universitatea 1:1 (0:0) barátságos, bíró Nicolaevici.

Külföldi eredmények:

Budapest. (Szombaton) Amateurs (Bécs)—FTC 4:0 (2:0). A bécsiek gyönyörű játékot produkáltak és megérdemelten győztek.

MTK—III. ker. 2:1 (2:0). Az MTK jobb technikájával győz Molnár góljai révén.

Budapest. (Vasárnap) MTK—Amateurs (Wien) 2:2 (1:1). A bécsiek fáradtan játszottak.

NSC—Törökvs 0:0.
Vasas—ETC 1:1.

Dental Depot

Weiss & Schwarz bécsi cég
Cluj-i lerakata

Cluj (Kolozsvár) Egyetem-u. 1., II. em.

Ruhája molymentessé válik, ha Czinknél festtet, tisztított.

KÖZGAZDASÁG

Exportárúk nemzetközi biztosítása

Angliában és Németországban az állam, Franciaországban az érdekeltek honosították meg az exportárúk nemzetközi biztosítását

(Bécs, április 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az elmúlt napokban Ausztria pénzügyminiszterénél tegnap megjelent az alsóausztriai iparosközösség egy küldöttsége, amely javaslatot terjesztett a miniszter elé az export-biztosításról. A biztosítás célját a javaslat egyfelől a kivitel emelése és az export kockázat megkönyvitésével jelöli meg.

A miniszter rokonszenvesen fogadta a javaslatot és rámutatott arra, hogy 1918-ban már Llyod George is foglalkozott ezzel a kérdéssel és propagálta az angol exportnak állami biztosítással való emelését. E propaganda gyümölcse lett a „Trade Indemnity Company”, mely 1923-ban már hétmillió fontsterling hitelrészletet fedezett. Minthogy a háború következtében a régebbi külföldi cégek bonitása csökkent, újabb hitelbiztosító tervet dolgoztak ki, amely szerint az export-biztosítás mellé még a „politikai rizikót” is hozzácsatolták. Ez alatt az olyan károk fedezését kell érteni, amelyek az exportkereskedelemben háború, vagy politikai események által állhatnak elő, így az illető ország valutájának inflációja és devizaértékcsökkenése. Anglia ma már tökéletes export-biztosító intézet fölött rendelkezik.

Franciaország 1924 óta élénken foglalkozik ezzel a kérdéssel. Itt elvetették az állami intézmény gondolatát, ahelyett egy nagy nemzetközi biztosító intézetet léptettek életbe a kereskedelmi kamarák és gazdasági egyesületek segítségével. Franciaországban egyébként azon dolgoznak, hogy nemzetközi megállapodást létesítsenek mindazon államokkal a kölcsönös vámbiztosítás tekintetében, amelyekkel a francia állam kereskedelmi szerződést kötött. Ilyen módon a vámbiztosítás hatalmas együttes intézménnyé fog fejlődni.

Németországban azt a rendszert vezették be, hogy az állam az exportált áru biztosításának egyharmadát vállalja, a német hitelbiztosító intézetek és az exportőr a további kétharmadot. Ez azonban csak egyszerű gazdasági rizikó esetére áll fenn. Katastrófa esetén — ha háború vagy forradalom miatt megvonnák az exportált áru — az állam az áru megbecsült értékének kétharmadát vállalja.

Kolmann pénzügyminiszter szerint Ausztriának hasonló módon kell eljárnia, ha nem akarja, hogy az osztrák ipar, mint az állam legerősebb támasza ne károsodjon a külföldön elpusztult exportárú révén. A küldöttség a miniszter válaszát nagy megnyugvással fogadta!

A bukaresti nagybankok az erdélyi pénzügyintézeteket vádolják a lejeseés előidézésével. Bukarestből jelentik: Bár a lej esése az összes külföldi pénzügyi piacokon megállott, a beltöltdi gazdasági köröket még élénken foglalkoztatja a román valuta legutóbbi zuhanása. A bukaresti nagybankok vezetői szombaton értekezletre ültek össze és azon olyan határozatot hoztak, amely az erdélyi bankokra nézve föltöbb sérelmes és indokolatlan. A nagybankok képviselői a Marmorosch Bank helyiségében tanácskoztak. Ott voltak Stefanescu N., a Banca Romaneasca, Kaufmann Oskár, a Banca de Credit Romun, Blank Moric, a Marmorosch Bank vezérigazgatói és Berkovitz Ely, az ismert magánbankár. Az értekezlet bizalmas volt, a tanácskozások eredményéről azonban közös kommunikét tettek közzé. Eszerint a lej ártólyamának megszüntetésére a következő három intézkedést tartják szükségesnek: 1. Korlátozzák az erdélyi bankok devizakereskedelmi engedélyeit, minthogy azt tapasztalták, hogy az ottani pénzügyintézetek spekulációt űznek a lejjel, amennyiben olyan nagy devizateleket vásárolnak, amelyek túlhaladják tényleges szükségleteiket. 2. Korlátozzák a behozatalt. 3. A vezető nagybankok dobjanak jelentős devizátomegeket a piacra, hogy a lej esését ellensu-

lyozzák. A nagybankok vezetői ezután átmentek a jegybankhoz, ahol Oromolu kormányzóval folytatták tanácskozásukat. Közölték vele a fenti három pontot, amire Oromolu csak általánosságban válaszolt. Kijelentette, hogy fontolóra veszi határozataikat. Arra nézve azonban, hogy milyen konkrét intézkedéseket fog tenni, nem nyilatkozott. Meglepő a bukarestiek állásfoglalása az erdélyi pénzügyintézetek ellen, mert hiszen az itteni bankokról köztudomású, hogy különösen a devizaügyletek lebonyolításánál járnak el rendkívül óvatosan. Hangzottak el ugyan vádak egyes temesvári pénzügyintézetek ellen, hogy a hiányos „Rador” jelentés tolytán magánértékesítések alapján előnyösen használták ki a lej külföldi lanyhulását, de ez legfennebb csak következménye, nem pedig előidézője lehetett a lej esésének és ezért felelőssé tenni az összes kisebbségi pénzügyintézeteket, teljes rosszulindulatú támadás. A késő esti órákban jelentik a „Rador”, hogy a „Banca Nationala”, a fővárosi bankokkal egyetértve elhatározta, hogy a lej stabilizálása érdekében szigorú ellenőrzést léptet életbe az erdélyi devizabankok operációjára nézve.

Ipari vállalatok telepadó-kivetése. Április 27-én kezdődik meg Kolozsvárt az iparvállalatok telepadó-kivetése. A bizottság tagjai Bata és Salicianu városi tisztviselők, Pop Anton kereskedő és Poptea Jakab, a Gyáriparosok Szövetségének igazgatója.

Kifizetik a telepeseket. Bukarestből jelentik: A kormány intézkedett, hogy mindazok a magyar telepések, akiket a Népszövetség ismeretes döntése alapján kártérítés illet meg, a nekik járó összeget mielőbb megkapják. Az arra jogosultak kérvényeiket a gazdasági tanácsosokhoz kell hogy juttassák, akik utasítást kaptak a kérvények soronkívüli elintézésére.

Május elsejétől egy lej a tojás exportvámja. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztérium rendeletet küldött az összes vámhivatalokhoz, melyben közli, hogy 1925 május 18-án 132.210 szám alatt kibocsátott rendelet értelmében a tojás kiviteli illetéke május 1 és szeptember 30-ika között egy lejben van megállapítva, míg az év többi részében a tojás vámjára három lej.

A vetések állása. Bukarestből jelentik: A földművelésügyi minisztérium jelentik, hogy a határos intézkedések következtében a kolumbási légy veszedelme megszűnt. Ugyancsak a minisztérium közli, hogy az egész országban nagy esőhiány mutatkozik, minek következtében a vetések mindenütt sokat szenvednek.

Megszűntetik a Dunahajózás akadályait. Bukarestből jelentik: A sulinaí Dunabizottság megkezdte működését. Remélik, hogy a hajózás eddigi akadályai rövidesen megszűnnek.

Kitért a sörháború Ausztriában. Bécsből jelentik: Ma reggel kitért a sörháború Ausztriában. A sörcsarnokok, vendéglők és kávéházak bojkott alá helyezték az árdrágitó sörgyárakat. Nem szabad sört kimérni nemcsak Bécsben, hanem egész Alsóausztriában. A sztrájkoló vendéglősök és kávéházak számát 15 ezerre becsülik. Állítólag a kormány közvetítőképen lépett fel hogy a sörfőzőket az árdrágitás megszüntetésére kényszerítse. A gyárosok azzal indokolják megatartásukat, hogy a sör ipar fejlődésének ellenére, súlyos helyzetben van a be nem fizetett künlevőségek miatt.

Ezért határozták el, hogy adósaiknak csak úgy adnak ezentul árut, ha minden hektoliter sör után a vételár mellett az adósság egyhányszorát is kifizetik. A feltételeket azonban a sörcsarnokok, vendéglők és kávéházak nem fogadták el.

Egymillió inzulencia Gyulafehérváron. Tudósítónk jelenti: Az itteni Joan Metea-cég, amely az „Izvorul”-bank kötelekésbe tartozott, hollywood hó 21-én a bank utasítására, fizetéseképtelenséget jelentett be. A leltár feltele még tart, de hozzávetőlegesen megállapítható, hogy 1.000.000 lej passzívával szemben megközelítőleg 4-500.000 lej aktívá szerepel.

A nagyváradi Kishitel és Takarékbank részvénytársaság alakuló közgyűlése. Az alakulóban lévő Kishitel és Takarékbank részvénytársaság részvényesi a helyi kiskereskedő és kisiparosok által teljes egészében lejegyzetté és így az alakuló közgyűlést folyó hó 29-re ki lehetett tűzni. Az alakuló közgyűlés a nagyváradi ortodox izraelita hitközség Zárda utca 2. szám alatti tanácsstermében d. u. 5 órakor lesz, amelyen az amerikai Jótét képviselői is részt fognak venni. Az új bank a kishiteligényeket lesz hivatva kielégíteni, kezdő kisiparosokat üzemük megkezdéséhez, kisegiztenciát anyag beszerzéséhez olcsó kamatozású kölcsönnel segíteni. Az intézetet csak azok vehetik igénybe, akik maguk is részvényesek, tehát az önszegélyezés egy neme is benne foglaltatik az alakulat programjában. A cél azon körök bevonása, melyek eddig nagyrészt távol állottak a kommerciális élettől, mert nem volt intézet, amely szoknak kis szükségleteivel foglalkozzék és igényeit kielégítse hitel útján. Takarékbankságra óhajítja épen ezen kisegiztenciákat szoktatni és épen ezért az ugynevezett hetibefizetéses piculás-fizetést is felvette programjába. Hasonló kisbankok eddig már Bukarestben, Kolozsváron, Szatmáron és Máramaroszigeten működnek és amellett, hogy altruisztikus alapon állanak, fényes eredményeket tudnak felmutatni, a nyereség azonban nem lesz felosztva az igazgatóság és felügyelőbizottsági tagok között, hanem a részvényesek osztaléka után fennmaradó összeg a tartalékalaphoz lesz csatolva az intézeti tőke gyarapítására.

TŐZSDE

Április 24-én

A lej Zártékban 201-00, Párisban 11 65, Budapestben —, Bécsben —.

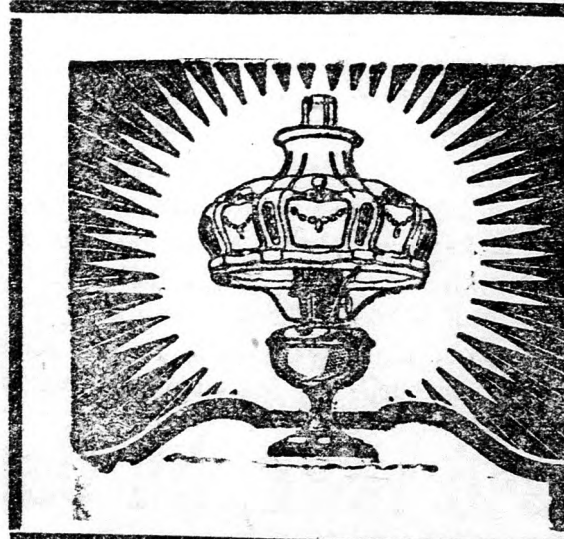
Kolozsvár. A devizapiacra a hangulat tartózkodó, az irányzat mérsékelten lanyha. Főleg a kínálat dominál. Az ártólyamok a következők:

Bécs 35-60—35-80, Prága 7-48—7-55, Budapest 275—280, Páris 8-60—8-70, Zürich 49-00—49-30, Newyork 253-00—255-00, London 1233—1240, Milánó 10-20—10-35.

Zürich. Zárlat: Berlin 123-20, Amsterdam 207-90, Newyork 517-75, London 2517-70, Páris 1732-50, Milánó 2081-00, Prága 1533-00, Budapest 72-50, Belgrád 912-50, Bukarest 201-00, Varsó 51-00, Bécs 73-05.

Bukarest. Devizák: Páris 8-52, Berlin 60-00, London 1225, Newyork 252-00, Milánó 10-25, Zürich 48-75, Bécs 35-75, Prága 7-50, Budapest —.

Bukarest. Valuták: Napoleon 9-35, német márka 58-00, leva 1-77, török lira 126, font sterling 1210, francia frank 8-65, svájci frank 48-00, olasz lira 10-00, drachma 2-85, dinár 425, dollár 249-00, lengyel forint 30-00, osztrák schilling 35-50, magyar korona 35-50, cseh korona 7-40, belga frank —, holland forint —.

35000 lei jutalom

egy jó ötletért! — Kérje levelezőlapra a pályázat feltételeinek beküldését

Román

Aladdin

Kereskedelmi R. T. Satu-Mare, Calea Traian No 10.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleményei

Theresina. Schanzer és Wallisch újra egy re-
nek operettel leptek meg Európa operettszínpadait
a Terezinával. Z-néjét Strauss Oszkár szerezte. Te-
hát minden bizounyal a legnagyobb sikert jelenti
ez a szívatkozás, mely létrehozta a legújabb ope-
retteléget, a Terezinát. Pénteken lesz a bemuta-
tója ennek a csodálatos finom muzsikájú ope-
retnek, melynek sővege egy Napoleon korabeli
szerelemi történet, mely Lvaletie grót és Terezina
a híres operatőrekenő közti történet és melyben
Napoleon is végig szerepel, mint kíséret.

Medgyaszay Vilma. Egész Európa legnagyobb
előadóművésze, Medgyaszay Vilma, három esti
veadégszerelése alkalmával minden este más-más
műsorral szerepel a Magyar Színházban. Kedden
este 8 órakor, rendes esti előadás keretében lép
fel Medgyaszay, szerdán este pedig 10 órakor.

Dr. Székelyhidy Ferenc énekel csütörtökön
este a magyar színház Zsidónő előadásán.

Magyar Színház heti műsora.

Kedd 8-kor: Medgyaszay Vilma második fellépése.
Teljesen új műsorral (Nagyon mérsékelt
emelt helyárakkal. Napi bérlet 111. sz. A.
Sorozatszám 360).

Szerda 8-kor: Dr. Szabó Juci (Ujdonság 6. odaszor.
Poór Lilivel. Bérletszűneten. Rendes hely-
árakkal. Sorozatszám 361)

Szerda este 11-kor: Medgyaszay Vilma bucsufellé-
pése teljesen új műsorral (Nagyon mérsékelt
emelt helyárakkal. Napi bérlet 112 sz.
B. Sorozat 362)

Csütörtök: Zsidónő (Dr. Székelyhidy vendégjátéká-
val. Lévy Ilonka és Pfeifer Alfréd fellépé-
sével. Emelt helyárakkal. Napi bérlet 113 sz.
A. Sorozat 363)

Péntek: Theresina (Operettujdonság, először. Ka-
rácsonyi Il, Neményi, László, Ihászszal.
Premierbérlet 55 sz. Sorozat 364)

Sombathé u. 4-kor: A balga sütz (Székelyhidy
Adrienne és Táray Ferenc vendégjátékával.
Poór Lili fellépésével. Leszállított helyárak-
kal. Sorozatszám 366)

Sombathé este fél 9-kor: Theresina (Operett Napi
bérlet 114 sz. B. Sorozat 367)

Vasárnap d. u. fél 3-kor: Fraskita (Karácsonyi,
László, Ihász Alkádrral. Leszállított hely-
árak. Sorozat 368)

Vasárnap d. u. 6-kor: Dr. Szabó Juci (Ujdonság
7. odaszor. Rendes helyárak. Poór Lilivel.
Sorozat 369)

Vasárnap este háromnegyed 9-kor: Theresina
(Karácsonyi Il, Neményi, László, Ihászszal.
Bérletszűnet. Sorozat 370)

Hétfő: Theresina (Operett. Napi bérlet 115. sz. A.
Sorozat 371)

RÓTH

cipésznél
Szép-n. 2. sz.
alatt készülnék
a legújabb
divatu
cipő-
különlegessé-
gek.

Üzletáthelyezés miatt

minden elfogadható árban eladók: antik bu-
torok, **vitrinek, könyvszekré-
nyek** stb. **Márkás porcellánok,
persa- és smyrna-szőnyegek.**

Rosenberger J. régiségkereskedésben
Cluj, Str. Memorandului (Unio-u.) 25.

Kérjen mindentűt

Pierre

borotva-pengét.

A legjobb fémkeverék, a legtükéletesebb gyárt-
mány. Garántált minőség. 1800

Telefon:
2-28,
10-47

SZÉP NYOMTATVÁNY
A LEGJOBB REKLÁM

Kadima-nyomda

Cluj, Strada Baron L. Pop No. 10

Készülnek

Könyvek, füzetek, lapok, folyóiratok, zárszámadások és mindennemű
bank és kereskedelmi nyomtatványok, díszes és művészi kivitelű
levélpapírok, béli és esküvői meghívók, cégkártyák, névjegyek stb.

Kérjen
ajánlatot

Erdély legmodernebb betűanyaggal felszerelt nyomdája

Uj könyvek.

Bashkirtseff Maria naplója	190
" intim vallomásai I.	190
" " " kötve	312
" " " II.	225
" " " kötve	285
" " " III.	225
" " " kötve	285
Bourgeois: A mars herceg öje	220
Andrej Bjeli: Az ezüst galamb	322
Courths M.: Mindent legyőz a szerelem	92
Bodoni: Husz éves	50
Hajnal László: Magános éjszaka (Versek)	100
Wilde: Salome	176
" Lady Windermere	132
Nyugat márciusi füzet	80
Kovrig: Az új orszországi 1917-1925	528
Milliók könyve:	
Herceg: Férfiszív	35
Wells: Óriások	40
Sudermann: A rokkant	184
Stratz: Az óriás ökle	138
K. Zathurecky Bert: Az embergyűlölő	80
Dekobra: A hálókocsi angyalja	220
G. Dávid Margit: A szerelmek városa	150
Dumas: A három testőr	
I. A három testőr	1200
II. Husz év múlva	
III. Bragelome Vicomte	
IV. Agellone Vicomte	
France: A Föld élete	250
" " (kötve)	300
Günther: A szent meg a rajongója I-II	550
Jack London: Jack London élete	375
Jack London: A nagy ház asszonykaja	220
" Az éneklő kutya	220
Gogoly: Mirgorod I-II	264
Karinthy: Hőköm színház	160
Zuccoli: Kif Tebbi	230
Gorkij összegyűjtött munkái	176
Moliere összegyűjtött munkái	176
Molnár Ferenc: Riviera (Vigjáték)	97

Csehov: A koldus	148
Knut: Ben ni	176
Milliók könyve: Rieder Haggard: A pa- vián nő	30
Ossendowsky: Allatok, istenek, emberek	440
Móritz Zsigmond: Kivilágos kivirradtig	282
Pásztor Árpád: Végig az uton	176
Morris Rosenfeld: A nyomor dalaiból	150
Unamuno: A köd	132
Upton Sinclair: Az ács fiának neveznek engem	150
Tábory Róbert: Hóvár	44
Rider Haggard: Salamon király kincse	176
H. G. Wells: Ugh Lomi	106
" Az istenek eledele	150
(Kötve)	220
Zola: Claude vallomása	133
Euken: A jelenkori vallásbölcselet fő- kérdései	151
Molnár Antal: Az új zene	317
Románne: Grafológia	242
Zilahi: Sz kacsokönyv	317

Kaphatók az

Uj Kelet könyvosztályában,
utánvétellel vagy a pénz előzetes bekül-
dése mellett

Kifutófiut

10. vez. a Frate nitaz-
nyomda, Str. Baron L.
Pop 10.

Hölgyeim! Vételkötelezettség nél-
kül nézzék meg

IDEAL

nőikalap tizlet ujdonságait, Selyem, szalag és
szalmakalapok még soha nem létezett olcsó
árért. Átalakításokat és formálásokat 48 óra
alatt készítünk gyári árban.

Cluj, Calea Regole Ferdinand 8.

A Tordai Sörgyár Rt.

kiváló minőségű gyártmányai

A Király sör
közismerten
a legjobb

A GLORIA
dupla maláta táp-
sör utolérhetetlen

Mindenütt csak ezt kérje.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3 lej, vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő

Kereskedelmi utazók

Berkovicsné **שרה ברטל** vendéglője, Oradea Mare, Str. Nicolai Jorga (Zöldfa-utca) No 19. Ismert elsőrendű konyha! Mérsékelt árak.

Kreditkontroll

Pénzvilág — Finanziell Welt országos hitel tudósító és incassóiroda, Oradea-Mare, Str Jókai 17. Telefon 9

Tanuló jó fizetéssel felvétetik Hirsch Adolfná, Széplő utca 1. 1017

Apólonőnek május 1-re vagy 15-re ajánlunk intelligens középkorú nő, német és román nyelvtudással, olyan beteg mellé, ki fürdőhelyre vagy nyaralóba megy. Cím a kiadóban. 1044

Etoncső készítéshez vasmintákat vennék bármily méretben. Ajánlatokat „Raschel” jellegre a kiadóba kérek. 1030

Ezüstöt a legmagasabb napi áron vásárol a

Tacâmul

ezüstáru és evőeszközgyár, Cluj, Str. Jorga 11-a.

בין העשרות... האלברט שמעלענלאך... אונטערזוכטע גפית תנך... רינדליך וויא אויך דיטיש... מאשהמאטיק. שמעלעך... אנפאנס מאי איינערעט... Emanuel Klein — באר... Reghinulasesc, postrestante. 1041

ארט. כשר. פאבריק אונד ועלכווארען פאבריק אונד פלייש האלע

Schnabel Hermann
Cluj, Piata Mihai Viteazul 26. — Telefon 10-74. Megrendelések feltűnő olcsó áron, utánvét mellett eszközöketnek. **הכשר** és árjegyzék kívánatra

”תורה עם דרך ארץ”

Zsidó Testvérek!

A kor nevelési követelményei szemellett tartásával egyesületet létesítettünk Braun Henrik főrabbi ur és a legnagyobb ortodox tekintélyek erkölcsi támogatásával. Az egyesület célja a chéderből kikerült ifjúságot — főleg árvákat — a talmudi továbbképzés és a hagyományos zsidó nevelés mellett ipari pályára előkészíteni. Szabó- és műasztalos-műhelyeink már üzemben vannak.

Lépjetek be a ”תורה עם דרך ארץ” egyesületbe alapító, vagy rendes tagnak! Aki igazi zsidónak akarja látni a produktív jövő generációt, az minden eszközzel tartozik támogatni ezt az intézményt.
Iedolul-Mare Jud. Solnoc-Doboca
Leopold Rosmann együleti elnök

Zsidó ének és zeneművek.

- Engel: 50 smirch l'jadim (kiséret nélkül) 75
- zongorakísérettel) I. füzet, 6 ének — 97
- Ebből egyes dalok: Moide anih, Eljabu hanavi, L'pol ra'im, Bad scha l'mossehe, Likrath shabath B'mozaej schaba h — egyenkint 50
- Engel: 5 Schirej am (5 népdal) — 150
- Ebből egyes dalok: Ani hadal, Scheia, Klip klap — — — — 39
- Ah wath rajah, Hen hu — — — — 51
- Engel: Jaldej-ssadeh (Feldkinder) 6 ének I. rész — — — — 115
- Ebből egyes dalok: Jaldej-ssadeh, Nigun, Ba, ba ch wer és Zis'im, Sch r th geschm — — — — 39
- Engel Jaldej-ssadeh II. f. (5 dal) — — — — 102
- Ebből egyes dalok: G macim; Sara Chadecha; Koi haorlogen; Parrar K. jitz — — — — 48
- Engel: Hymonou lamschorer (Hynus aunden Di hte) — — — — 58
- Ssaminski: Elj wne haga ik (N gysz'lanu — Ani hadal (J, arm bin ic) (Négyzöld: mu) — — — — 48
- Engel: Aw harachamim (Väterlein) — — — — 78

ארטה. כשר. PENSIO Szovátán.

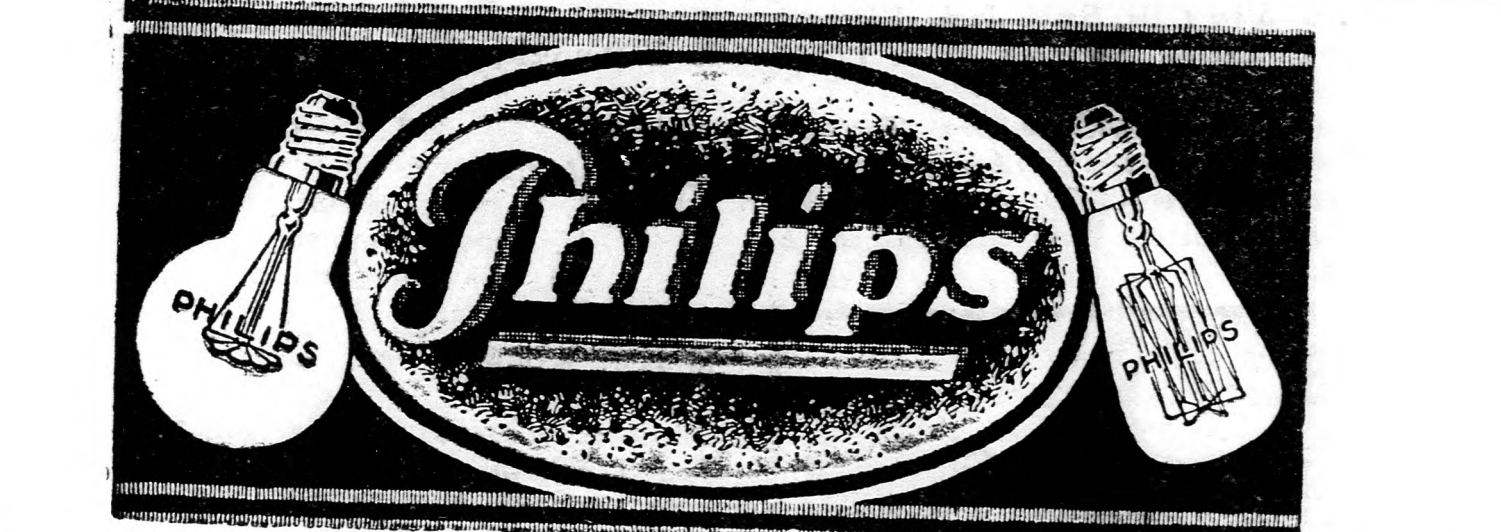
Szovátán fűdőn június 1-én, az István-szállóval szemben, a fűdőn épült villában szigoruan orth., a legénye. ebb jelényeket is ki elégitő uri pensio nyilit. Jelentkezéseket elfogad, felvilágosítással szolgál
Dr. Krausz Józsefné főrabbiné
Dicioşana tin.

Mégis csak legjobb a késnélküli „IDEAL”

borotváló por mely az ország területén higienia szempontból a legjobban elismert borotváló szer: az arcot nem marja kellemes hatást hagy utána. — Ovakodjunk az **Mindenütt kapható.** [Aralmas utánzatoktól! Csak az „IDEAL” felirású a valódi.]
Egyedüli készítője: **Reszling József fodrász Cluj, Calea Reg. Ferdinand 30.**
Sighetul-Marmatiei egyedüri: **Glantzman Adolf** illatszertár **Str. Bog Voda 40**

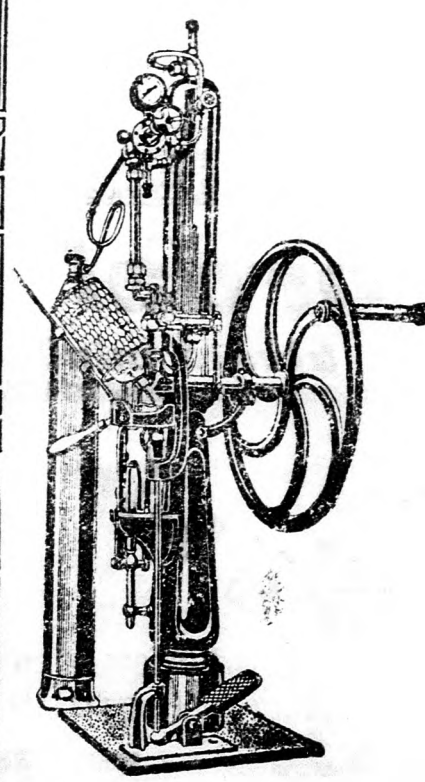
MARTIN PAL Jun. Cluj, Piata Mihai Viteazul 26. כשר ועלכווארען פאבריק

Tökéletesen berendezett és felszerelt temesvári **gyár** mely luxus- és szükségleti cikkeket készít **szép haszonnal** előnyös feltételek mellett **eladó.**
Felvilágosítás kapható Temesvár III. Bulevardul Carol No I 52.

Batiz—dr. Jeszenszky Cluj, Calea Victoriei No 99. szikvizgép-, sifonfej- és fémáru gyár.

Telefon Interurbán 8-62.
A közegészségügyi törvényeknek megfelelőleg gyárt: Sifonfejeket, szikvizgépeket bármily nagyságban, vízszűrő készülékeket, sörfejtéket, sörkimérő készülékeket, likörpárolókat, mindenféle a szikvizszalmához szükséges kellékeket és alkatrészeket. **Berendez:** Szikviz, kristályviz és likörgyárak, legkisebbtől a legnagyobb üzembírásra. **Raktáron tart:** Eredeti cseh-slovákiai szikviz, cracherlis és kristálydvogeket. Összes gummi alkatrészeket, a gólon csöveket. — Használt szikvizgépek szakszerű javítását vagy azok becserélését vállalja. **Szerelők** mindenkor **rendelkezésre.** Üveghomok névedzés, nikkelezés és fémcsiszolás. A kisenévi kiállítás aranyérmével kitüntetve.

Szerkesztő... hivatal... Kész. 977, 2... N. Sz. — Egy szám ára... és vidéken Bukarestben — 1926 április 27. Érett Bevallom: so nek, mint az ére egy csomó meg kozatlaszignak é el, hogy megérde jaita való vissz tnttettem annyir ben, abszintivésb vántul meg benn Ugy érzem vizaga csak azé egymásnak — boldog kalandozó tiz év múlva ta huszonöt év mul Lapozgatom ben mindennap értetési ta álkoz vagyok, amit az egyik felhívásb szinte környekig Valóban: van is ségi találkozás a teljesedett álmo rostája, melyen hazugságok, a te nyeket igazoljal még ezenfelül is tizéves találkozás a régi idők bold jönnek el, hane vagy még inkább berek, háboruk nem tudnak egy mint a hajdani férfiai, asszonyi i tett arról, hogy az életre tett ér ségünk vergődve sors viharával, szenvedélyekkel sem Plato, sem segíteni rajtunk. Vajjon mit érettségi találkozás vagy husz év le kerülnek egymás a lekopott hivata fejét a szekundá szemek fényei és ömlenek el a „n bankett transper kozás letartelt ál jövendők egymás Még ma is igen derék tanál órán felénk kiáll nyörtelen”. Akk tosnak tartottuk megmontani. Mos volt, idők érzője lebegni a vér és De egyben a hitében, hogy rem tudásán dő kára, vagy bold Azoknak a mos'asában gyű őszinték egymás irányát, szomorú a középiskolai t az életnek ez a delmes lendülete port, régi hiteke még nem tud'a melynek irányát akarattal törhet A mi érettsé az idő. Senki se